Թիւ ԺԷ. Ամ. ԺԷ. 1389 — Կ ՊՈԼԻՍ — ՇԱԲԱԹ 8/21 ՅՈՒՆՎԱՐ 1905 — 15 ՋԻԼՔԱՅԷ 1822 ⊕ 8 ԲԱՆՈՒՆԻՆ ԱՅՆԻ 1326

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՑԼԷՐ ԵՒ ՅՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅԱԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՐԴՆԻՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՈՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթա Ալի Ֆաստէոի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանկունների Էֆքիար

ՀԱՅԱԿԱՊԵՐՊ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیه یومیه وسیاسی قزیتهسی
صاحب امتیازی : اوهانس قزیان
ادارهسی ۳۸ نومرو متنبوده جاده سی قاپوسی

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Դուսմանիոյ համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՕԱՐՁԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ ամիսէ աւելի ժամանակի համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ԳԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՒՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԻՆՉՈՒՆ
ԳԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Այս նիւթին վրայ հիմնական տեսութիւն մը կարենալ ընելու համար պէտք է պատմական տեսակէտով դիտել ինչուին ազդեցութիւնը մարդկային սեռի վրայ։ Որովհետեւ մանկան զարգացումի առաջնաւորումը տեղի կ'ունենայ դաստիարակութեան և փորձառական գիտութեան մէջ այնպէս, որպէս եղած է մարդկային մեծ ընտանիքին՝ իր նախապատմական սկիզբէն ցայսօր, բարոյապէս ու մասնաւորապէս, կրնանք ուրեմն բաղդատութիւն մը ընել այս երկուքին մէջ և տեսնել համեմատական տարբերութիւնը։ Արդ, ինչպէս կազմեց սակայն մարդութիւնը իր մասնական կեանքը։ Մարդ արարածը իրրեւ կատարելութիւն կենդանական աշխարհի հսկայ ընտանիքին կը զանազանի անորսէ իր բանականութեամբ և իր հետաքրքրութեամբ մանաւանդ։ Այս յատկութիւններով է որ մարդ արարածը կը վեհանայ կենդանական միւս անհատներուն վրայ, ու առաջադիմական կատարելութեան կը ժամի։ Հետաքրքրութիւնն է որ կը մղէ մարդը՝ խորհելու, մտածելու, տարամաքնելու և ապա եզրակացութեանց յանգելու բանականութեան ուժով։ Եւ որովհետեւ հետաքրքրութիւնն ալ հոգեկան ծարաւ մըն է, պէտք ունի յագենալու, և այս նպատակին հասնելու համար եղած ժամուը խորհողութիւն յառաջ կը բերէ, և որպէս զի խորհի մարդը, և այդ խորհելովը գոհացում տայ իր հետաքրքրական պէտքին, հարկադրուած է ընել ինչո՞ւ հարցումը, որ ինչպէս պիտի տեսնենք, ընկերային յառաջդիմութեան են մեծ ազդակներէն մին եղած է, կամ գոնէ եղած կրնանք համարել։

Մարդէն իրենց տղայութեան շրջանին մէջ, երբ դեռ պատուած էին տգիտութեան թանձր քօղովը, երբ չէին գիտեր ինչ կայ անդր քան իրենց տեսութեան շրջանակը, երբ չէին գիտեր այն գաղանիքը որ կը կը կամարանար մշտ-չապատ լեռներու ծայրագագաթներէն վեր, երբ չէին կրնար միտք ու խելք հասցնել ամրան տաքին, ձմրան ցուրտին, ձիւնին ու կարկուտին, արեւին ու անձրեւին, ամպին ու ցօղին, լոյսին ու մութին, հարցուցին իւրովի կամ միմեանց ինչո՞ւ կ'անձրեւէ կամ կը ձիւնէ, ինչո՞ւ որոտումներ կը յառնեն ու կայծակները սարերու ժայռերը կը փշրեն, ինչո՞ւ կ'ինայ կարկուտը մնասարբ, գարնան անձրեւը օրհնաբեր, և այս ինչուներուն հաւաքական վառնդ-ները կազմակերպեցին կրօնքներն ու դասակարգեցին զայն ըստ երկրի և ըստ ցեղի։ Այս ինչո՞ւն սկզբնաւորութիւնն եղաւ ուրեմն կրօնական ու բանաստեղծական մտածումներու, որով ծնունդ առին կրօնքներու ազանչելի քերթուածներն ու նախնեաց դիւցազներգութիւնները։ բայց ասով միայն ինչո՞ւն չկասեցաւ յեղեղուելէ դարերու ընթացքին մէջ։ հարցուցին միշտ, ու պատասխանը եղաւ այսօրուայ հետզհետէ կատարելութեան հասնող հոյակապ գիտութիւնները։ Ինչո՞ւ կը խօսինք, կը տեսնենք ու կը լսենք մարդագիտութիւնն ու Anatomie-ն պատասխանեցին անմիջապէս կամ ծանրապէս, ինչո՞ւ երկրաշարժ ու հրաբուխներ, տաք ու պաղ ջուրեր երկրի ծոցէն, պատասխան՝ Սեկրաքանութիւն։ Ինչո՞ւ լուսաւորները կ'երեւին գիշերը ու կ'անհետանան ցերեկին, գիսաւորներ կուգան ու կ'անցնին, լուսինը կամ արեւը կը խաւարին եւն., Տիեզերագիտութիւնը փութաց պատասխանել, եւն.։ Մէկ խօսքով մարդկութիւնը այս պարզ հարցումով ստեղծագործեց ո՛չ միայն գիտութեանց համապարհները, այլ և շնորհիւ այդ գիտութեանց հնարեց այնչափ օգտակար գիւտերը, որոնք կենցաղը դիւրացուցին, հանգիստը և առողջութիւնը ապահովեցին ըստ մասին, և քաղաքակրթութիւն անուանին տակ օր քան զօր բարգաւաճեցան ու կը յառաջդիմեն յար։ Եւ դեռ ո՞վ կրնայ մտածել թէ ինչ հրաշքներ պիտի չպարզէ այդ ինչո՞ւն, և ո՛ գիտէ օրչափ չպիտի յեղաշրջէ դէպի լաւագոյնը ներկայ քաղաքակրթութիւնն ու ընկերական կենցաղը մանաւանդ։ սակայն մենք կը գուշակենք, առանց սակայն նախապէս փոքր գաղափար մը իսկ կարենալ կազմելու։ կրնանք գուշակել այս՝ քանի որ ինչո՞ւն չդադրիր կրկնուելէ ու պատասխանուելէ դրականապէս։

Ինչպէս որ երբեմն ինչո՞ւն գործածուեցաւ ազէտ մարդուն կողմէն նոյնպէս կը գործածուի այսօր գիտնական մարդէն, ու դարձեալ կը գործածուի մանկական պարզ հարցումներուն մէջ։ Շարժառիթը միշտ նոյն հետաքրքրութիւնն է որով կը ձգտին ազէտը, գիտունն ու մանուկը բան մը հասկնալ, մին աւելի խորիմաց ու թափանցող ուժով, միւսը նորափոքիթ ու տկար հասարակութեամբ։ Երկուքին մէջ ալ հասկնալու տենչ մը կը բորբոքի, որ խորհելու կը մղէ զիրենք, խորհելը՝ հնարելու, հնարելով օգտակար և պիտանի դառնալու կը յանգի հոգեկան այս գործունէութիւնը։ Եթէ այս չդիտնէ տրամաբանորէն միշտ ընդունինք, ինչո՞ւ չխորհինք թէ ինչուն ամենէն օգտակար կիրառութիւնը ունի դաստիարակութեան մէջ։ Ամէն գիտակից անձ կրնայ մտածել որ մեր վարժարաններու մէթոտին՝ գլխաւոր հիմը նկատել պէտք է այս հարցը, անդադար պիտի ուղղուի այն իւրաքանչիւր աստիճանի և հասակի աշակերտին, յարգոյ ուսուցիչներու կողմէն։ Այսպէս երբ դասարանի մը աշակերտները կը կարդան ո՛և է հատուած հաւաքածոյէ մը, ուսուցիչը անդամ մը կանգ կառնէ աւելի կարեւորն ընելու համար, ընթերցանութեան իմաստը պատճառաբանել կուտայ ինչու, ինչ, ո՞ւր, ո՞երկէ եւն. հարցումներուն շնորհիւ։ Աշխարհագրութեան ուսուցիչ մը խօսելով իր միւդին սկզբունքներուն վրայ, օրինակի հա՛մար, կրնայ շատ լաւ հարցնել ինչո՞ւ կը հոսին գետերը, ինչո՞ւ ծովերը չեն ողողեր բոլոր ցամաքները, խօսելով երկրաչափական նախնական ծանօթութեանց վրայ, կրնայ հարցնել դարձեալ, ինչո՞ւ մարմինները սուտ կ'ըսուին կամ երբ անոնք ամենէն աւելի սուտ վիճակը կրնան ունենալ, օրինակի համար մատիտին ծայրը։ Ասոնք խիստ պարզ հարցումներ են բան ինքեան, որ կրնան նորահաս միտքը գործօն վիճակի մը մէջ դնել, ասոնք մտքի անգործութեան ժանգը կը մաքրեն ու կը փայլեցնեն զայն այնպէս, ինչպէս կը փայլի սեւ հողը պատռող արօրը գործածութեան համեմատութեամբ։ Ինչո՞ւն դաստիարակութեան համար ստեղծուած բառ մըն է ամենէն աւելի, որ չթոյլատրեր երբեք ո՛ եւ է դաստիարակի իր ներկայութեան յայտնելու ուսանողին այնպիսի ծանօթութիւններ, զորս պիտի կրնար ան իւրովի մտածել ու գտնել ուրիշ հարցումներու օժանդակութեամբ։

Այսպէս՝ ինչո՞ւն ինչ եղանակաւ որ դարերու հոսանքին մէջ ուժ ստուած է միշտ մարդկային ազգի յառաջդիմական ջանքերուն, նոյն այն կերպով ալ տարիներու ընթացքին մէջ պիտի կրնայ ընել զայն մանկական յառաջդիմութեան տեսակէտով։ Դրդելով զայն՝ մտածելու, խորհելու, դիտելու, նկատելու և գտնելու, որոցմով միայն կ'ապահովուի խնամուած դաստիարակութեան օգուտը, Ինչո՞ւն կը չինէ մանկան գիտութիւնը։ և գիտութիւնը յայտնի բան է թէ անհրաժեշտ է ո՛ եւ է դասակարգի անհատին, իր կեանքի բոլոր տեւողութեան միջոցին։

ՏԻԳՐԱՆ Ա. ԳՈՂՈՒՆԵԱՆ

ԳՐՉԻ ՈՍՏՈՍՏՈՒՄՆԵՐ

Ժամանակակից ռուս գրագէտներուն միտը.— Զեխով, Կորի, Գորոլենքո եւ Տուքոյոր.— Պալզագեան վկային ծագումը. — Նմանողութեան ունակութիւնը։

Թէեւ անցեալ տարի հրատարակած է Իվան Շեբրանիք՝ ժամանակակից ռուս գրագէտներուն միտը տիպոսով գիրքը, սակայն Ռուսներուն վերաբերող ամէն բան այնքան այժմէութիւն ունի հիմա որ փափաքը կը զգամ վերլուծելու այդ հատորը։

Ամէնէն առաջ սակայն, ըսեմ որ, ինչպէս ուրիշ շատեր ալ արդէն այդ դիտողութիւնը ըրած են, Շեբրանիքի այս գիրքը իր ամբողջութեանը մէջ բնա՛ւ չհամապատասխաներ ա՛յն վերնագիրին՝ որուն տակ ամփոփուած են իր ըրած երկար ուսումնասիրութիւնները։

Երկարօրէն կը խօսի Զեխովի, Կորքիի, Գորոլենքոյի և Տուքոյոր վրայ, անոնց գործերը զատ զատ ուսումնասիրելով խղճմտօրէն, բայց երբեք իրարու հետ չբաղդատեր, գաղափարի և տաղանդի կապակցութիւն մը չփնտռեր անոնց մէջ, բան մը որ չա՛տ կարեւոր է ռուսական ժամանակակից միտքին բոլո՛ր երեւոյթներուն հետաքրքրող ամէն գրասէրի համար։

Տեսէք ի՛նչ կ'ըսէ Զեխովի անձերէն մէկը.

—«Զոյային սերունդ մըն ենք մենք... բայց յանցանքը մերը չէ. խլեակներ, դասալիքներ ենք... սակայն թերեւս ասիկա օգտակար և կարեւոր է մեզմէ ետքը ապրողներուն համար։

Կորքիի միակ արժանիքը ռուսական գրականութեան մէջ մինչեւ հիմա չա՛տ քիչ ուսումնասիրուած ու հետաքրքրական դասակարգ մը մտցնելն է։ Ապահովաբար հակեցաք որ դասարանչրջիկներուն կ'ակնարկեմ, քանի որ ասոնցմէ զատ ուրիշ ո՛ և է դասակարգ անծանօթ չէ մնացած ռուսական բովանդակ գրականութեան մէջ։

Ինք ալ Թափառաշրջիկ, հիանալի կերպով ուսումնասիրած է իր հերոսները Կորքի։ Զանոնք ո՛չ իսէացուցած է և ո՛չ ալ անոնց թերութիւններուն, մոլութիւններուն վրայ քօղ մը ձգած։ Ու յաճախ իրարու կը նմանին այդ թափառաշրջիկները, իրենց կեանքով, իրենց փիլիսոփայելու միտքերնակով, ու վերջապէս կեանքը չճանչցողի այն ցաւագին տխրութիւնով որ անոնց ամէն մէկ շարժումին կը յայտնուի։

Այսօրուան ռուս գրականութեան մէջ Գորոլենքոյ բոլորովին տարբեր տեղ մը կը մշակէ։ Սրամիտ հեգնական, երազող, անուշ գրագէտ մը որ իր տիպարները բարոյական նպատակութեամբ մը կը հագուեցնէ, անոնց սրտին մէջ ո՛չ ատելութեան և ոչ ալ չարութեան զգացումները կաթեցնելով։ Կատարեալ արուեստագէտ մըն է ան։ Իր Մակարի Եռազը և Կոյր Երաժիշտը երկու հիանալի գլուխ գործոցներ են, որոնք ամէն լեզուի թարգմանուած են դրեթէ։ Գորոլենքոյ այնքան ճշդիւորէն ուսումնասիրած է իր պատմութիւններուն տիպարները որ կարծես թէ անձամբ ճանչցած է զանոնք։ Քիչ մը բանաստեղծուցած է, ա՛յնչափ։ Եւ սակայն ատիկա թերութիւն մը չէ այս պարագային, ընդհակառակն պէտք մը, քանի որ երեւակայուած հերոսներ չեն իրենները։ Դէպի լոյսը կը վազեն անոնք, թէեւ իրենց կեանքը ահռելիօրէն տխուր է։

Տուքոյոր Ռուսիոյ մէջ վխատցող կրօնական աղանդներէն մէկուն պետն է։ Պատմագրական արարողութիւններուն մէջ չուզեր կաչկանդել կրօնքը, քիչ մը աւելի յանդուգն գաղափարներով, որոնց պատճառով պզտիկ նեղութիւն մը չէ՛ որ կրած են թէ՛ ինք և թէ՛ իր վարդապետութեան հետեւողները։

Շեբրանիքի գիւրքին վրայ պզտիկ գաղափար մը կազմելիք կարծեմ։ Ասկից աւելի չեմ կրնար գրել, նախ որ պիտի ստիպուիմ յօդուածս ընթացքին մէջ մէկէ աւելի անգամներ կրկնել գիրքին պարունակած թերութիւնները, ու յետոյ ասիկա անիրաւութիւն մը եղած պիտի ըլլայ իմ մասիս, քանի որ Շեբրանիք ծածկանունին տակ սիրուն ու տաղանդաւոր սլաւ գրագիտուհի մը կը պահուըտի և ես անանկ համոզուած եմ որ կիները բաքանչելի երազողներ, բանաստեղծներ կ'ըլլան, բայց ո՛չ իմաստասէրներ, յամառ ուսումնասիրողներ։

×

Մինչեւ հիմա ամէն մարդ գիտէր որ Պալզագ իր մտքին, իր գրական կարողութիւններուն կը պարտի բոլո՛ր իր վէպերը, որոնց այնքան անթիւ են, սակայն, կը կարծուէր որ չա՛տ քիչ ազդուած է իր նախորդներէն ու ժամանակակիցներէն։ Անտրէ լը Գրբեթոն Revue de Paris-ի մէջ, Պալզագեան վկային ծագումը վերնագրին տակ այս կէտը կը շօշափէ։

Ամէն գրող վերլապէս իր անհատականութեան, ինքնուրոյնութեան տերը ըլլալէ առաջ, իրեն սիրած հեղինակները կունենայ, որոնց գաղափարներուն, ակզբունքներուն, ըմբռնումներուն վրայ կը չինէ իր վէպերն ու բանաստեղծութիւնները։

Խնդիրը հոն է որ Պալզագ խիստ նմանող եղած է իր ակզբնաւորութեանը առեն, ու յետոյ այդ նմանողութիւնը չատ երկար տեւած է, մինչեւ հասնելու համար հոն՝ ուր բարդ հանգարը կը փայլատակէ, իր անձնականութեան խարոյկը կը բորբոքի վերջապէս։

Այսպէս օրինակի համար լը Գրբեթն կը դրէ որ Պալզագ նախ Տիգրեյ-Տիւմէզնիլի, Լեվիսի, Մաթիւրէնի և մանաւանդ Ռատքլիֆի հետեւած է, և իր առաջին գործերուն խղճմտամբ ընթերցումովը մարդ սա հասկնալու կ'ուզենայ որ Պալզագ չափէ աւելի ազդուած է անոնցմէ։ Յետոյ ուրիշ modèleներ կուգան։ Գլարիս Հարթօվ, Բամէլա, Կրանտիսն են։ Արդէն այդ վէպերուն անունները կը յիշատակէ երբեմն իր հիացումը, յատկութիւնը արտայայտելու համար։ Բայց ամենէն չատ ու ամենէն աւելի ազդեցութիւնը կրած ըլլալ կը թուի Ուոլթըր Սքոթի և Դիքընսի, որոնց իրեն սովորեցուցին մանրակրկիտ ուսումնասիրութիւններու եղանակը, բան մը որ իմ՚ինքնայատուկ կ'երեւայ Պալզագին մէջ։ Լը Գրբեթն կ'աւելցընէ որ Շուանեներուն և «Մութ Գործ Մը»ին մէջ այն տեսակ պատկերներ կան որոնք չա՛տ կը նմանին Ռոպ-Ռոյի, Վավերլէյի նկարներուն։

Ուոլթըր Սքոթէն առարկաները, երանգները, օրինակները ճշգրտորէն ուսումնասիրելով նկարելու, պատկերացնելու արուեստը սորվելէն ետքը, ա՛լ դիւրին էր իրեն ամփոփուիլ բո՛ւն խիլ իր տաղանդին մէջ, ու քիչ մը ալ իր մէջ փնտռելու այն տարրերը, որոնք գրականութիւնը կը կազմեն։ Սակայն նմանողութիւնը որ իր մէջ ունակութեան պէս բան մը դարձած էր, այս անգամ ալ նորէն կը դառնայ Սգրիպին, Հանրի Մօնֆլէրին, Տօմիլէին և Կավարնիին վրայ, որոնք զատ զատ, անկատարէն կ'ազդեն աշխարհաճոյակ վիպասանին գրական ու դիտելու կարողութիւններուն վրայ, Մարդկային կատակերգութեան ո՛չ նուազ հոչակաւոր շարքը արտադրել տալու համար անոր։

Մ. Ա. ԳԱՐԱՄԵԱՆ

ՁՄԵՌԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Ձմեռի մէկ ամիսն ալ անցաւ, բայց տակաւին սպասուած ցուրտը չեկաւ բարեբաղդաբար, գարունի օդ մը կը տիրէ, թէեւ մէկ երկու անգամ ձիւն տեղաց, սակայն ձիւնի բաթիլներուն յաջորդող անձրեւի կաթիլները հալեցուցին զանոնք, մինակ վերջին օրերը փչող հիւսիսի հովերէն ջուրերը սառեցան ամերիկացիներուն հաճելի զբօսաշեղեր աւելնելով։ սառոյցի վրայ սահելու տիրահարս ժողովուրդը մասնաւոր գործիք մը ունի, դանակի պէս, որ կոչիկին տակ կը կապէ ու սառոյցին վրայ հազար շարժուձեւերով կ'զբօսնու, հոգը չէ թէ անցնող տարին որքան վնասուողներ, խեղդուողներ եղան այդ խաղէն, ան միշտ ներկայ է մէջ իր հաճոյքը կը մտածէ, ծախսեր կ'ընէ, ծովեզերքի մասնաւոր տեղերը կերթայ իր հաճոյքներուն գոհացում տալու համար, կրնայ սառոյցը կտրել և ինքխեղդուիլ, հոգը անգամ չէ։

Դուրսը ձիւնը կը տեղայ, քամին կը փչէ, կը տեսնես սակայն պզտիկներու երկսեռ խումբ մը, իւրաքանչիւրը անշուշտ սանտակ մը ունի, որուն վրայ կը պառկի անվախ ու զարմիվարէ մը կը սահի։

Խաղալ, խնդալ, կայտռել, հաճոյքներ ստեղծել, ահա Ամերիկացիներու յատկանիշերէն մէկը։

Մինչդեռ ելեւէջ. կառքին մէջ կը գտնուին, իրարու քով կը նստին, տարիներ ազէրի ելան թէ՛ մանչ, թէ՛ երիտասարդ անպատճառ ծպիտ մը ունին իրենց դէմքի բոլոր գիծերուն մէջ։

Քաղաքավարական ձեւերուն մէջ կը նամեծարութիւնը ամենագլխաւոր տեղը կը գրաւէ, ելեւէջ. կառքին կամ շոգեկառքին մէջ հոծ բազմութեան մը առեն ուաքի վրայ մնացող կնիկը քանի մը տեղերէ կը մեծարուի յարգական խոնարհումով մը, գլխարկի բարձրացումով մը, իսկ կնատեսի մը կամ ոչ-կնամեծարի մը վրայ արհամարհական, բարկութեան ակնարկներ կը տեղան երկու տեսակներն ալ։

Ճամբայի մը մէջէն քալելու ժամանակ երբ աղջիկ մը կամ կին մը ունիս, անպատճառ պէտք է որ վերի տեղը անոր տաս եթէ ոչ կը ծաղրեն քեզ փողոցին մէջ. դաս տալու պէս եռեւեռդ կը պոռան. «պարո՛ն, կողմդ փոխէ՛»։

Այսպէս կնամեծարութիւնն ալ Ամերիկացիներու յատկանիշերէն մէկը կրնայ սեպուիլ։

։։ Ներսը, Պալտէնդն ալ անցաւ, երկու օր հանդիսաւէ վերջ Նոբէն առաուները ժամը 6ին դէպի գործարան, վաղը կ'սկսի իրիկունը ժամը 6ին վերադառնալու համար, սակայն ռակաւին գործերը չատ թոյլ վիճակի մէջ են։ Շատ քիչ գործարաններ սկսեր են ամենատ գործի, իսկ ռահատարակ թոյլ վիճակ մը ունին։

«Սկող չարքուն պիտի սկսին գործերը» երկու ամիսէ ի վեր այսպէս կը խօսուի. առաջ նախագահական ընտրութիւնը պատճառ էր գործերու դադարումին, յետոյ Գրբեթմանն վերջը պիտի սկսէր, բայց մինչեւ այսօր կը ձգձգուին գործերը իրենց նախկին ընթացքը առնելուն մէջ։

Բնաւ վախ չկայ թէ կրնայ երկար տեւել այս ձգձգումը, որովհետեւ այդ սոսկալի պատճառով պարագան Ռուզվելթի կամ Փարքերի ընտրութենէն կախում ունէր. գործատէրերը վստահեցան և գործ կուտան գործաւորներուն։

։։ Պօսթընի ընդդիմադիր թերթերը որ երկար տարիներ ի վեր կը չինուէր, Դեկտ. 30ին ուրբաթ օրը առաւօտեան ժամը 5ի՛ին սկսաւ բանել, կառքերը սկսան երթեւեկել ծովին մէջ ռակաւ այդ ճամբայէն, որ Կեդր. Պօսթընը Արեւել. Պօսթընի հետ կը միացնէ։

Հիանալի գործ, թերթերէն բերանէն ներս կը նայես, տեսնես անգամ մը որուն սիրութիւնը ելեւէջ. կազի կրուսներով կը փարատուի, ելեւէջ. կառքեր ինչպէս ցամաքին վրայ նոյնպէս ջուրին տակէն կ'երթան ու առանց վախի. թիւնելին մէջ եղած առեղ կարելի չէ որ խորհիս թէ վրայի կողմդ ջուր է, մինակ հաստատուն պատերուն վրայ գտնուող երբեմնական թաղուածքներ թերեւս խորհիլ տայ քեզ թէ չորս կողմէն ջուրի մէջ կը գտնուիս։

Թիւնելին վրայ տարածող ջուրին վրայ բանող նաւերը գոհացում չեն կրնար տալ երթեւեկութեան, նաւը 7-8 րոպէ կ'առնէ ջուրի այդ միջոցը կարելու համար, իսկ ելեկտ. կառքը 3-4 րոպէ, տես թէ Ամերիկացիները մը ատիճան դիտեն ժամանակին յարգը։

Ամէն օր, ամէն վայրկեան միջոցը ջնջելու, ժամանակը վատնելու միջոցին վրայ կը խորհուի. օր նոր, մեքենայ նոր, մարդը բանելու տեղ մեքենան թող բանի, հրամայել մը հերիք է մարդուն իրը բաժին։

Կը մտնես գրասենեակ մը, հո՛ն գտնուող 4-5 գրասեղաններուն իւրաքանչիւրին վրայ հեռաձայնը պատրաստ է, ժամներ հեռու գտնուող մէկի մը հետ մարդը առանց տեղէն շարժելու, կամ գրիչը ձեռքէն ձգելու կը խօսի, գաղափարը կը փոխանակէ ու կ'սկսի գործին, ինչո՞ւ քանի մը վայրկեաններ զանուին մինչեւ հեռաձայնի կեդրոնը երթալու համար։

Փողոցներուն վրայ թղթատարութեան վիրաբերող սեռուկները ցրուած են, տեսնուիդ երկու քայլ հեռու. նամակը արդէն մեռուկին մէջ է, երկու երեք ժամէն տեղը կը հասնի, հիանալի կարգադրութիւն թղթատարութեան միջոցներուն մէջ։

Ցունդ հրդեհ կ'իյնայ, կրնաս տեսնէդ անգամ չշարժիլ, հեռաձայնը կը տրուի, ջրհան կիրներու չենքին մէջ զանգակիկները կը հնչեն, ձիերը իրենք-իրենց կուգան ջրհան կառքին լուծին տակ. վայրկեանի մը մէջ արդէն համբայ եկած է ջրհանկիրներու խումբը ու քիչ մը վերջը արդէն հրդեհը մարած ետ կը դարձնայ։

Այսպէս ամէն բանի մէջ, ամէն շարժումի մէջ արագութիւնը կը տիրէ ու ժամանակը կը վատնուի։

ԹՂԹԱԿԻՐ

ԻԶՄԻՐԻ ԿԵԱՆՔԷՆ

ԻԶՄԻՐ, 3 Յունվար 905

Քաղաքս, Ամանորը ծանեց հին բարի ժամանակներու բոլոր աւանդական հանդէսներովը, որոնք կ'սկսին առջի իրիկունէն երբ ամէն ընտանիք կը հաւաքուի իր տան, իր բոյնին մէջ, ուր Նոր Տարւոյ սեղանը չտիսուած կ'ըլլայ։ Քանի մը շաբաթ է վեր Իզմիրի բոլոր հրապարակները ու վաճառատունները խռնուած էին երկսեռ բազմութեամբ մը, Կաղանդի պատրաստութիւններով զբաղած։ Ուրբաթ իրիկուն քաղաքիս ծանօթ օտար վաճառատունները պարահանդէսներ և գրական նուէրներ տուին իրենց պաշտօնեաներուն, որոնց մէջ նշանակելի տեղ մը կը բռնէ Բէնօրուլոյի հանրածանօթ վաճառատունը։ (Ականջը խօսի մեր հայ վաճառականներուն...)։ Ամանորի առթիւ կատարուած խաղաղութիւնը, այս տարի իսպառ արգիլուած էր քաղաքիս նորընծաթ ոստիկանապետ էֆէնտիին կողմէ որ ամէն միջոց ձեռք առած էր այս ցաւալի պատէն հանրութիւնը զերծ պահելու համար։

Ուրբաթ գիշեր, երբ ժամահարները կէս գիշերուան 12ը կը զարնէին, ըստ սովորութեան բոլոր զանգակատունները սկսան հնչել, Նոր Տարին աւետելով, մինչ ժողովուրդը կը չտապէր աղօթատեղիները երթալ։ Ամանորի առթիւ բոլոր բարեգործական հաստատութիւններ իրենց պատասպարեաներուն հացկերոյթներ տուին։ Այսպէս, մեր Աղգ. Հիւանդանոցը ու երկսեռ որբանոցները և ուրիշ ազգ. հաստատութիւններ ալ։ Ինչպէս ուրիշ հոգեւոր պետեր նոյնպէս ալ մեր Ս. Առաքելոց Հայրը ամանորի առթիւ շնորհաւորական այցելութիւններ ընդունեց բազմաթիւ ծանօթ անձնաւորութիւններէ Աղգ. Առաջնորդարանին մէջ։

×

Երէկ կիրակի Մ. Հռիփսիմեան վարժարանի սրահներուն մէջ վայելուչ չգեղութեամբ տեղի ունեցաւ կրթական ընկերութեան մանկապարտէզի հանդէսը։ Հանդէսին կը նախագահեր Դուրեան Սրբազան, իր շուրջ ունենալով Տ. Եղիշէ վրդ. և քահանաներ։ Հանդէսը սկսաւ ժամը 3ին։ Օտ. Մաբլովը, զոր ներկայ ունկնդրեցին յոտնկայս։ Հետեւեցան իրար յաջորդեցին քանի աւելի ճաներ ու մենախօսութիւններ որոնք կ'ընդմիջուէին դաշնակահարութեամբ։ Հուսկ յետոյ Դուրեան Սրբազան գեղեցիկ քանախօսութիւն մը ըրաւ մանկական կրթութեան վրայ, և վերջացուց պատասխանելով մը։

×

Այս պահուս օրուան խնդիր կը դառնայ Արեւելեան ուժեւմալուծութեան ծանօթ դատը որ միշտ Կարդեան հանգոյցի մը կերպարանքը ստած է ալ։ Խնդիրը քաղաքիս և պաշտօնական Աղգ. վարչութիւններու սեղանին առջեւ բաւական մը ծեծուելէ վերջ, այս անգամ ալ փոխադրուած է Ս. Էջմիածնայ Սինոդին առջեւ։ Կը լսենք թէ ի նպաստ աղջկան քանի մը հազար ստորագրութեամբ հանրագրութիւն մը խմբագրուելով պիտի մատուցուի եղեր մեր օրերս Էջմիածին՝ ամենայն Հայոց Հայրապետին։ Իզմիրցիք անհամբեր կ'սպասեն խնդրոյն ելքին։

×

Գաբահանդէսները ու եղանակին մէջ են։ Այս անգամ ամէնէն ճարպիկը կը փրթի քաղաքիս Ներսէսեան վարժարանը որ առաջին անգամ ըլլալով երեկոյթ մը կը տարբէ Ամսոյս 16ին ի նպաստ օրբերու։ Ասոր պիտի յաջորդէ Կրթասէրին երեկոյթը։

ՍՏԵՓԱՆ ԵՐԿԱՆԷ՝Ն

ԱՐՏԱՔԻՆ

Ս. Ծննդեան տօնին պատճառաւ «Մանզումէ» երկու օր հրատարակուած չթղթելով, կը փութանք մեր ընթերցողներուն հաղորդել եւրոպեան թղթաբերով առնուած Վիեննայի եւ Լոնտոնի թերթերուն վերջին տեսութիւնները եւ կռիւներուն մանրամասնութիւնները։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Բորթ Արթուրի պաշտպան զօրավար Սթէօսէլ ճամբայ ելած է հայրենիք դառնալու։ Ինչ կը սպասէ իրեն հոն, Բեթերսպուրկի մէջ։ Իբրեւ գիւցազուն պիտի ընդունուի և ըստ այնմ պիտի տօնուի, ինչպէս առաջին վայրկեաններուն կ'ըսուէր, երբ անձնատուութեան լուրը եկաւ։ Այն միջոցին ընդհանուր տպաւորութիւն կը տիրէր ամէն կողմ թէ դիմադրութիւնը արդարեւ վերջացած էր, թէ պաշտպանութեան ամէն միջոց սպառած էր, մինչդեռ անկէց ի վեր նորանոր իրողութիւններ ցոյց տուեր են թէ այդ դատաստանը գրեթէ բոլորովին անհիմն է։

Ինչպէս կ'երեւի զօրավար Սթէօսէլի մէկ քանի յայտարարութիւններէն, դէպի Բեթերսպուրկ իր ուղեւորութիւնը չի խոստանար իրեն այնպիսի ընդունելութիւն մը, որ համապատասխան ըլլայ դերման կայսեր կողմէ իրեն շնորհուած մեծ պատուանշանին։ Նաւակալքի մէջ պատասխանելով գերման հիւպատոսին շնորհաւորական մաղթանքին, կ'ըսէ թէ իր արդի տրամութեան մէջն Ն. Վեհափառութեան Վիլհէլմ կայսեր բարձր պատուանշանը արդարեւ մեծ մխիթարութիւն մըն է իրեն համար։ Ինչ հանգամանքներ կայ այս խօսքերուն մէջ։ Զինուորական ամենաբարձր պատուանշանը իրեւ մխիթարութիւն միայն պիտի ընդունուի։ Եթէ այս նպատակաւ շնորհուած է գերմանական պատուանշանը, ուրեմն զինքը փառաւորող, իր դիւցազնութիւնը դրուատող հեռագիրը հետեւանք պիտի չունենայ։

Սթէօսէլի գիտակցութիւնը չի կրնար բարձրանալ և հրճուիլ եւրոպական մայրաքաղաքներուն մէջ իրեն համար չսպասուած գովեստներէն, եթէ իր օգոստափառ Վեհապետը՝ Զարը չի հաստատէ գանոնք։ Գերման կայսեր առաջարկութեան իբրեւ պատասխան Նիքոլա Զարին հեռագիրը ամենապարզ ձեւակերպութիւն մըն է միայն, և կարելի չէ նկատել զայն իբրեւ գնահատում մը ռուս զօրավարին արժանիքներուն և Բորթ Արթուրի մէջ անոր ծառայութեան։ Եթէ Զարը ըստ ամենայնի համամիտ ըլլար Վիլհէլմ կայսեր գնահատումին, ինք ալ պիտի փութար իր զինուորական ամենաբարձր աստիճանով պատուել Սթէօսէլը։ Բայց Ռուս Կայսրութեան ամենավերին պատերազմական հրամատարը, Զարը առանց կանխաւ բացորոշ գնահատում մը ընել փութալու, կը սպասէ պատերազմական ատեանին վճռոյն, որ պիտի արդարացնէ կամ ոչ Բորթ Արթուրի Սթէօսէլի անձնատուութիւնը։

Ռուսական ինչպէս նաեւ եւրոպական միւս բանակներուն մէջ ամբոխ բերդի մը հրամատարը, որ զայն թշնամիին կը յանձնէ անձնատուութեան ձեւով, պէտք է պատերազմական խորհուրդի մը կողմէ արդարացուի գանել այդպիսի վարմունքի մը համար։ Այս դատավարութիւնը անտարակոյս Սթէօսէլի մասին ի գործ պիտի դրուի՝ անոր Բեթերսպուրկ ժամանելէն անմիջապէս վերջ։ Բեթերսպուրկի զինուորական շրջանակներուն մէջ տիրող կարծիքը՝ այն է որ Թէպէեւ ազանեալ Բօնտարթէնքօ պաշտպանողական միջոցներուն ամէնն խանդավառ և ոգեւորեալ առաջնորդն էր, սակայն պահակաւորքերուն դիմադրութեան բարոյական տոկունութիւնը չատ ինչ կը պարտի արիութեան և սրտոտութեան տ՚ն օրինակին, զոր զօրավար Սթէօսէլ մահատեսց պաղարիւնութեամբ ցոյց տուաւ իր զօրքերուն ամենադժուարին վայրկեաններուն մէջ։

* * *

Անգլիական թերթերը Պալթիկեան նաւատորմին դէպի Մ. Ասիա ուղեւորութեան մասին ծախքի ցանկ մը հրատարակած են։ Պարէններով, քարտէներով, ածուխով, և այլն. նաւատորմին համար ամենաբարձր գնահատումը 30 միլիոն մարքէն պակաս ծախքով պիտի չըլլայ։ Այս գումարին ամենամեծ մասը յատկացուած է նպարներուն և ածուխին գնման, և Սուէզի ջրանցքին ընկերութեան և նաւանգստի վարձերուն վճարուելիք ծախքերուն։ Ռուսական թերթերը արդէն սակէց առաջ հաշիւ մը ներկայացուցին որմէ կը հետեւցուէր թէ օրական 3100 թոնս ածուխ կը սպառեն իրենց Պալթիկեան մարտանաւերը ճամբորդութեան միջոցին, իսկ նաւանգիստներու առնչեւ իրենց դադարի միջոցին ալ օրական 400 թոնս։ Հինգ օրուան ճամբորդութենէն գրեթէ երեք օրը նաւանգիստներու առնչեւ կամ բացը դադար հաշուելով, տասներկու օրուան ածուխի սպառումը այս կերպով գրեթէ 17,000 թոնս կ'ըլլայ։ Նաւատորմը, որ Հոկտ. 15ին Լիպաւէն մեկնած էր, մինչեւ յունուար 15 պիտի ըլլար Մատակաքարի առնչեւ։ Հետեւաբար 90 օրուան ճամբորդութիւն մը, և 130,000 թոնս ածուխի սպառում։ Մինչև Վլատիվոսթոք երթալու համար ալ 80,000 թոնս ածուխի սպառում հաշուելով, կը տեսնենք որ այդ նաւատորմին մինչև իր նպատակակէտը հասնիլը, պիտի սպառէ համագումար 210,000էն մինչև 220,000 թոնս ածուխ։ Բայց ասիկա պարզ հաշիւ մըն է, և պէտք է ուշադրութիւն դարձնենք որ մարտանաւերուն յատակները ճամբորդութեան միջոցին անմաքուր ըլլալով, ածուխի սպառումը աւելի կ'ըլլայ բնականաբար օրը նիցութիւն տալու համար, ուստի սպառումը մինչեւ 250,000 թոնս բարձրացնելու է։ Առուխին ծախքը ու նաւողներուն եւ ապահովագրութիւնն ալ հաշուելով 25-40 միլիոն թոնս գլուխ, այնպէս որ միմիայն հանքածուխին ծախքը Ռուսիոյ համար կլոր հաշուով պէտք է տասը միլիոն մարք ըլլայ։ Այն մարտանաւերը եւ փոխադրանաւերը, որոնք Սուէզի ջրանցքը անցան, առնուազն 600,000 մարք ծախք ըրին իբրեւ ջրանցքի տուրք, իսկ նաւուղիներու, և պարէններու համար ալ առ նուազն պէտք է երեք միլիոն մարք ծախք հաշուել։ Մանաւոր շրջենաւերու, առաքաստանաւերու ևն.ի համար պէտք է հաշուել վեց միլիոն մարք կամ աւելի։ Եթէ Ռուսիա իր այս նաւատորմին Մ. Ասիա երթալը դադրեցնէ և զայն իր հիմակուան կեցած տեղէն ետ կանչէ, այս ... փոքրիկ ձեռնարկութիւնը 22 միլիոն 800,000 մարքի համեստ գումարի մը պիտի նստի։ Իսկ եթէ պաղթիկեան նաւատորմը իր ճամբորդութիւնը շարունակէ և իր մարտանաւերը Բորթ Արթուրի նաւատորմին նման փճանան կամ Ճաբոնցիներէն գերի բռնուին, այսպէս Հիւսիսային մեծ կայսրութիւնը 258 միլիոն մարք ալ կորսնցուցած պիտի ըլլայ, որոնք իր մարտանաւերուն արժէքը ցոյց կուտան։

* * *

Քանի մը օրէն ամբողջ տարի մը պիտի ըլլայ, յորմէ հետէ Թշնամութիւնները ծայր տուին Ռուսիոյ և Ճաբոնի միջև։ Մինչև հիմակուան բոլոր կռիւները մղուեցան չինական սահմաններուն և չինական ջուրերուն մէջ։ Մինչև յամաքի վրայ մեծամեծ ճակատամարտներ տեղի ունեցան, բերդաքաղաքներ պաշարուեցան, նոր ամրութիւններ բարձրացան, երկաթուղիներ, կամուրջներ, ընդարձակ պողոտաներ ամրակոծուեցան, գիւղեր և աւաններ աւերակ դարձան և հրեհեուեցան, ամբողջ գաւառներու ժողովուրդներ դուրս փչուեցան իրենց տուներէն և երդիքներէն, և թշուառութեան մատնուեցան, գնակիչներուն ստացուածները փճացան, հունձքերը կորան, և.ն.։ Բոլոր այս աղէտքներու պատճառ եղաւ մահաբարոյ պատերազմ մը չինական սահմաններուն վրայ, ինչպէս նաև չեզոք հողի վրայ։ Բայց մինչև հիմա տակաւին, բաց ի մարդու կորուստէ, ռուսական և Ճաբոնական տուն մը չփճաուեցաւ, և այդ երկու կայսրութեանց չեզոք բնակիչներէն և ոչ մէկուն քիթը արիւնեցաւ։ Պատերազմը կը մղուէր ա՛նպիսի սահմանի մը վրայ, որուն չեզոքութիւնը սակայն պէտք էր պահուէր խստիւ։ Ռուսիա և Ճաբոն փոխադարձաբար գանդատներ կ'ընեն և ըրին իրի թէ չինական կառավարութիւնը չեզոքութեան հակառակ վարուած է կամ կը վարուի, և այս մտօք շրջաբերականներ ղրկեցին չեզոք Տէրութեանց վկայ բռնելու համար զանոնք Չինաստանի հակադաշնադրական վարմունքին։ Ա՛յն Ռուսիան, որ Չինաստանի տեսակ մը գրգռակցութեամբը միայն կրցաւ տասնըմէկ ամիս Բորթ Արթուրը պաշտպանել որովհետև չինացի հպատակներն էին որ ռազմամթերք և պարէն կը մատչեցնէին գաղտագողի պաշարեալ բերդաքաղաքին մէջ, այսօր նոր շրջաբերականով մը ելեր կը գանգատի թէ Ճաբոնցի սպաներու հրամանատարութեան տակ գտնուած Բուսկուղներու հրոսախումբեր կը սպառնան ռուսական երկաթուղիներուն, և թէ Չիֆուէն չինական նաւեր կը պարենաւորեն Ճաբոնական բանակը։ Միւս կողմէ Ճաբոն կրպաւոնայ Ուսչինկթրնի մէջ, ուր միշտ իրեն մտիկ ընելու հակամէտ ասկանչ կը գտնէ, թէ՝ եթէ Ռուսիա Թշնամութեանց չեզոք գօտին չյարգէ, ենք Ճաբոն ալ այլ ևս պարտաւոր չէզոք ինքզինքը յարգելու այդ գօտին, և իր կողմէ կարգադրութիւններ պիտի ընէ Չինաստանը պարտաւորելու նոյն իսկ զինու զօրութեամբ, ինչպէս ըրաւ սակէց առաջ, երբ Բէյիքինի ռուս մարտանաւը չինական իշխանութեանց աչքին առջև Չիֆուի նաւահանգիստէն առեւանգելով առաւ տարաւ։ Հետեւաբար այս պատերազմին մէջ, երկու պատերազմ ինկերէն դուրս, միակ նեղողը զրկուողը, և սակայն լուութիւն պահողը Չինաստանն է։ Բայց այս երկակողմանի ամբաստանութիւնները իրենց գէշ նշանակութիւնը կրնան ունենալ, եւ ըստ այնմ չէզոք Տէրութեանց աչքերը պէտք է բացուին այն ապագայ իրողութեան վրայ թէ այս պատերազմը կրնայ վերջ ի վերջոյ խիստ ծանր հետեւութիւններ առնել ընդարձակուելով, ինչ որ աշխարհի խաղաղութեան համար կրնայ խիստ վտանգաւոր դարձուած մը առաջ բերել։ Արդէն մինչեւ հիմա ծովային իրարանցքի խնդիրը քիչ մնաց Ռուսիոյ եւ Անգլիոյ միջև սեղ պատճառականութիւններու պատճառ պիտի ըլլար։ Ուստի եւրոպական դիւանագիտութիւնը պէտք է փութայ եւ ժամանակին միջոցներ ձեռք առնէ ահաւոր վտանգները արգիլելու համար, եթէ ոչ, յանկարծ անակնկալներ կրնան պատահիլ որոնց առաջքը առնել խիստ դժուար կամ գրեթէ անկարելի կ'ըլլայ։

Պատերազմին պատճառաւ Միջազգային կացութեանը դժուարութիւններէն մին ալ կ'ըլլայ հետզհետէ ֆրանսական Հնդկաչինու խնդիրը։ Էս տը Բառի արտասովոր յայտարարութիւնները ոտք հանած են ֆրանսացի երեսփոխանները, որոնք կառավարութենէն սկսած են պահանջել նաւային խիստ միջոցներ ձեռք առնել ճաբոնական ապագայ եւ մօտալուտ վտանգի մը առջեւ։ Եթէ Բարիզեան թերթին յայտարարութիւնները մեծ նշանակութիւն ալ չունենան, իրողութիւնը ինքնին նշանակալից է, քանի որ Ճաբոնի դէմ խիստ հակառակ հոսանք մը սկսած է գոյանալ Ֆրանսայի մէջ, եւ այդ հոսանքը բնականաբար կ'ուրախացնէ Ռուսերը։

Ճիշդ ժամանակն է ուրեմն որ դիւանագիտութիւնը գործի սկսի, եթէ կ'ուզուի պատերազմը սահմանափակել իր որոշ և կ-ուրեկ սահմաններուն մէջ։ Ցայտնի է թէ Ռուսիա Մ. Ասիոյ մէջ համաշխարհիկ կնճռոտութիւնները խափանելուն մէջ շահ չունի, ընդհակառակը, ուր ուշով կը դիտէ իր զինակից Ֆրանսայի հակամարտն արարքը և կարգադրութիւնները։ Ճաբոն կը սկսի մտածել, Չինաստան իր կողմէն Շրջաբերականներ կը ղրկէ Մեծ Տէրութեանց (Տես Հեռագրի Բաժնին մէջ) ամբաստանելով Ռուսիան թէ չինական գաւառները իր ուզածին պէս կը գործածէ, զենք և զինուոր կը մտցնէ եւայլն։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԽԱԶԱԽԱԿԱՆ ԱՍՊԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՐՈՒՈՒԹԵԱՆՑ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ

ՍԹԷՕՍԷԼԻ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

ՃԱՌՈՆ. ՎՀԱՏԵԱԼ ԶՕՐԱԳՈՒՆԴ ՄԸ

Միչենքոյի Խազախագունդին ապատակութիւնը Մանչուրիոյ ռուսական բանակին վերջին գործողութիւնն էր, որ անյաջողութեամբ վերջացաւ։ Այս մասին հետեւեալ ամբողջացուցիչ լուրերը կը հաղորդենք մեր ընթերցողներուն։ —

Խազախները Հայչէնկի շրջակայքը համախմբուելէ վերջ՝ ուղղակի իրենց ձիերը սկսան քառատրոի արշաւեցնել և մինչեւ երեք մղոն մօտեցան Նիուչուանկի, հիւսիսային կողմէն, և տասը թնդանօթներով ռմբակոծեցին Ճաբոնցիները որոնք թուով քիչ էին, և ոչ ձիաւոր ունէին և ոչ թնդանօթ։ Բայց իսկոյն օգնական զօրք ուղուեցաւ թաս չիշաօէ։ Ռուսք զարնելով միշտ կը յառաջանային։ Երբ Ճաբոնցիներուն մօտեցան, այս վերջինները սկսան հրացանի սոսկալի կրակ մը տեղալ Խազախներուն վրայ, որոնցմէ 50 հոգի դիտապատ ինկան։ Խազախներուն մէկ մասը գնաց գրաւեց Լիաօ գետին վրայ գիւղ մը։ գետը սառած էր, և սառերը կը չաչէին խազախ ձիերուն սմբակներուն տակ։

*** Զօրավար Քուրոքաթքին հետեւեալը կը հեռագրէ. —«Մեր Խազախներուն յարձակողական շարժման վրայ երկու տեղեկութիւն առի։ Յունվար 10ի երեկոյին, կէս գումարտակ Խազախներ կէս ջոկատ Ճաբոնցի զինուոր փճացուցին։ Նոյն գիշերը մեր ձիաւորները ռմբակոծեցին երկաթուղիի գծին մէկ մասը։ 11ին ալ մերինները Նիուչուանկ մտեր են առած տեղեկութեանցս նայելով։ Ճաբոնական պահակաւորքերը կը բաղկանային մէկ գունդ հետեւակէ և երկու գումարտակ ձիաւորէ, որոնք մերիններուն կրակին վրայ քաղաքը պարպեր են։ Այս երկու օրուան միջոցին դրաւեցինք 500 կառք ուտեստներով լեցուն, և գերի բռնեցինք մէկ սպայ և 14 զինուոր։ Մեր կողմէն ինկան երեք սպայ և 15 զինուոր, 10 սպայ և 49 զինուոր վիրաւորուեցան։ Յունվար 12ին մեր Խազախները վանեցին Շայցէի կայարանը, ինքզինքնին վերջ վերստ հեռի։ Կէս օրէ վերջ ժամը 4ին ատենները Ճաբոնական գունդ մը ինքզինքի մօտեցաւ։ Մեր հրետանին ռմբակոծեց կայարանը և մթերանոցները մոխիր դարձուց, և Խազախներուն մէկ մասը կայարան մտաւ։ Ճաբոնցիք հրացանով ու թընդանօթով կրակ կ'ընէին։ Մեր զինուորները խրամներուն մէջ ապաստան փնտռեցին, և յետոյ նորէն յարձակեցան, բայց Ճաբոնցիներուն թուական առաւելութեան՝ առջև պարտաւորուեցան ետ քաշուիլ, իրենց սպանեալները և վիրաւորներն ալ իրենց հետ բերելով։ Ռուսաց կորուստը 300ը կ'անցնի, բայց Բեթերսպուրկէ լուր մը կ'ըսէ թէ Խազախները յաջողեցան իրենց նպատակին մէջ։ Նոյն խազախագունդը յունվար 14ին երթաքաւ քաշուած էր, Զանկթանի հիւսիսային արեւմտեան կողմը։ Ճաբոնցիք կ'ըսեն թէ մաս մը ռուսեր Լիաօ գետին միւս կողմը կը գտնուին, բայց կը հերքեն ռուսական աղբիւրէ տրուած այն վերի լուրը թէ ուտեստ կամ ռազմամթերք գրաւած ըլլան Ճաբոնցիներէն։*

*** Բեթերսպուրկի Ռուս թերթը կ'ըսէ թէ 1904ին Մանչուրիոյ մէջ Ռուսիա իր ճակատամարտները կորսնցուց հետեւեալ պատճառներով. — Երբեք պատրաստութիւնները կատարեալ չէին Մ. Արեւելքի մէջ, վերին հրամատարութեան մէջ կազմակերպութիւն չկար և տասը ամսուան պատերազմը գրեթէ առանց կատարեալ պատասխանատուութեան մղուեցաւ։ Բանակին ետեւը գիծերը պէտք եղածին պէս ամրացած չէին։ Ռուս վրայ կը բերէ թէ չենք յուսար որ 1905ի Պատերազմը կրկնուած տեսնէ 1904ի խոշոր թերութիւնները։*

*** Բորթ Արթուրի «Տէյլի Մէյլ»ի թղթակիցը հետեւեալ պատմութեամբ ի վեր կը հանէ Ճաբոնական զօրագունդի մը վնասութիւնը պաշարման վերջին գործողութեանց միջոցին։*

Ռուսական աջ թեւին վրայ Ճաբոնական յարձակում մը եղ մղուած էր մեծ կորուստներով։ Ասոր վրայ պահեստի զօրագունդ մը ճամբայ հանուեցաւ Ռուսերուն դէմ յարձակելու։ Վտանգը խիստ մեծ էր, Ճաբոնցի հրամատարը իր զօրքերուն առջեւ անցած թուրը կ'երերցնէր ոգեւորելու համար իր մարդիկը, որոնք սակայն իրենց տեղէն չէին չարժեր։ Վերջապէս հրամատարը ինկաւ ռուսական գնդակէ մը։ Մարդիկը սկսան քիչ մը շարժիլ, բայց ետ մղուեցան։ Առաջին անգամն էր որ Ճաբոնցի զինուորները այսպէս վհատութիւն ցոյց կուտային, ամբողջ բանակը շուարած էր այս կացութեան վրայ։ Բայց կրօնական արարողութեամբ մը հարկ եղաւ քաջալերել այս մեղքը։ Զօրագունդին բոլոր մարդիկը խորանի մը առջեւ հաւաքուեցան, սպանուած հրամատարին գովեստ կարդացուեցաւ, զօրագունդին համար ամօթ հռչակուեցաւ։ Զղջացին ամենքն ալ և հիմա այս զօրագունդն ալ նոր ոգիով կազդուրուած Օեամայի բանակին կը զրկուի իբրեւ օգնական։

*** Յնվ. 16ին Նակազաքիի նաւահանգիստը ժամանեց Քամմուրա Մարու Ճաբոնական շրջենաւը, որուն մէջ կը գտնուէին զօրավար Սթէօսէլ, իր ամուսինը, ինը սպայ, երկու տիկին եւ վց տղայ։ Ներկայ էին միայն Ճաբոնական նաւահանգստին բարձրաստիճան զինուորներ։ Սթէօսէլ կը երեւի իր համազգեստը և թուրը։ Ամենքն ալ ուղղակի յատկապէս պատրաստուած տուն մը իջան։ Սթէօսէլ Տալնիէ մեկնած ատեն պայման դրած էր որ Նակազաքիի մէջ իրեն այցելութիւններ չարուին։*

*** Զօրավար Նօկի հետեւեալ նամակը ղրկեց Նակազաքիի կառավարչին. — «Անչուշտ պատկանեալ իշխանութեանց կողմէ հարկ եղած հրահանգները ընդունած էք, բայց աւելորդ չէ կարեմ հաղորդել ձեզի թէ զօրավար Սթէօսէլ գերի կամ թշնամի չէ հիմա, այլ տարաշխարհիկ ազնուական մը, որ պատուաւորապէս ծառայեց իր հայրենիքին։ Բորթ Արթուրի բերդերուն յանձնումը ա՛նքան անկեղծութեամբ կատարեց որ կը վայլէ ամէն տեսակ զինուորական պատիւներ ընծայել իրեն։ Կը յանձնարարեմ զայն ձեր մեծարանքներուն։»*

*** Ճաբոնցիք սկսած են իրենց նաւարանները մէջ նոր մարտանաւերու շինութեան։ Բուրէի մեծ նաւարանին մէջ առաջնակարգ յածանաւ մը պիտի շինուի։*

*** Շանկայի մէջ Չինացի մը ըսպանեցաւ Ասթոյի ռուս նաւատին դատապարտուեցաւ ասիճանազրկութեան և չորս տարուան տաժանակիր աշխատութեան։*

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՆՈՐ ՄԻԶԱԴԷՊ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ

ՌՈՒՍԻՈՅ ՔԱՆԿԱՐ ԿԸ ՄՏՆԵՆ

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ԲՈՂՈՔԸ

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՍԹԷՕՍԷԼԻ ՀԵՏ

ՎԻԵՆՆԱ 18 Յունվար.— Չինական կայսրութիւնը ծանուցագիր մը ղրկելով մեծ Տէրութեանց, կը բողոքէ Ռուսիոյ դէմ քանի որ ռուս զօրքեր գրաւելով Չինական Թուրքաստանի Իլի քաղաքը և հովիտը Քաշկար մըտած են։

(Իլի Չինական Թուրքաստանի Կոլէէ քաղաքին մօտէն անցնող Իլի գետին հովտին մէջ գիւղաքաղաք մըն է։ Այս հովիտը խիստ արգաւանդ է։ Նոյն գետը կը թափի Պալքաշ լիճը։ Իլի գետը Ռուսիոյ և Չինաստանի սահմանը կը գծէ։ Չինաստանի ծանուցագիրէն կը հասկցուի թէ ռուսական զօրքը այս գետը անցած է Կոլէայի մօտերէն։ Քաշկարն ալ Չինական Թուրքաստանի նախկին մայրաքաղաքն է։ Այս տեղը Կեդրոնական Ասիոյ բանալին կը նկատուի։ Քաշկար 70,000 բնակիչ ունի և իր մեռաքսաղէնները անուանի են։)

ԼՈՆՏՈՆ.— Չինական Թուրքաստանի կարգ մը մասերուն ռուսաց կողմէ գրաւումը վրդովմունք պատճառած է հոս։ Չինական Թուրքաստան սահմանակից ըլլալով Բամիրի որ տեղագրական աղդեցութեան շրջանակին մէջ կը գտնուի, Լոնտոնի մէջ վախ կայ որ այդ կողմերը անգլիական ազդեցութիւնը կը վտանգուի։

—Մոսկվայի-Բոսք Շանկայէ կը տեղեկանայ թէ Չինական կառավարութիւնը բողոքած է Ռուսիոյ դէմ Չինական երկիր գրաւած ըլլալուն համար։ Ռուսք արդարեւ մտեր են Քաշկար, Չինաստանի արեւմտեան սահմանագրլխին վրայ։ Քաշկարի կառավարիչը արդէն պահանջեր է Չինաստանի Արտաքին գործոց նախարարութենէն բանակցութեան սկսիլ Ռուսաց մեկնման համար։

ԹՈՔԻՕ.— Ճաբոնցի սպաներ կը հաւատան թէ չինական կանոնաւոր զօրքեր կ'ղրկեսան եղեր ռուս շարժուն հեծելազօրքերուն ասոնց վերջին արշաւներուն ատեն։

ԲԱՐԻԶ.— Ռուսիա սպառնաց Չինաստանի մտնել կայսրութեան և Թուրքաստանի հիւսիսակողմը, եթէ Չինաստան չարունակէ խարը դնել ռուսական և Ճաբոնական մագազինները։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ, 19 Յնվր.— Պաշտոնական յայտարարութիւն մը հետեւեալը կ'ըսէ.— Զոյց տարածուեցաւ թէ ռուս զօրքեր Չինաստանի չէզոքութիւնը բռնաբարած են Լիաօնոյի արեւմտեան կողմէն յարձակման սկսելով։ Ռուս կառավարութիւնը միւս մեծ Պետութեանց հետ կ'ընդունի Չինաստանի չէզոքութիւնը և զայն կը յարգէ օրէպ որ Ճաբոն յարգէ այդ չէզոքութիւնը և որչափ որ Չինաստան նոյն ինքն յարգէ։ Մնաց որ, կ'ըսէ Ռուսիոյ պաշտօնական յայտարարութիւնը. Լիաօնոյի ակին ու Իսքէու-Սիմմինթինի երկաթուղիին մէջեւ գտնուած երկիրը իբր չէզոք չնկատուիր Ռուսիոյ կողմէ։

ԹՈՔԻՕ.— Զօր. Միչենքոյի կողմէ նիւ-Զուանկի կողմը կատարուած վերջին արշաւանքին մէջ Չինացի կանոնաւոր զօրքեր օգնած են Ռուսաց։ Ճաբոնական կառավարութիւնը Չինաստանի ուշադրութիւնը հրաւիրեց այս գործին վրայ, որպէս մասին ծանուցագիրներ ալ պիտի ղրկէ Տէրութեանց։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ամերիկեան կառավարութիւնը ծանուցագիր մը ղրկելով Բեթերսպուրկ, կ'ըսէ թէ անհանգստութեամբ կը դիտէ Ռուսաց կողմէ Չինաստանի չէզոքութեան բռնաբարումը։ Ծանուցագիրը կ'աւելցնէ թէ այս վիճակը կրնայ չատ ցաւալի արդիւնքներ առաջ բերել և թէ ո՛ւ է պատճառի առակ Պալթիկի Նաւատորմին կողմէ Չինական նաւահանգիստի մը գրաւումը ներելի չպիտի ըլլայ բնաւ։

ՈՒԱՇԻՆԳԹԸՆ.—Ուսչինկթրնի ռուս դեսպանը ամերիկեան կառավարութեան յանձնեց Ռուսիոյ բացատրութիւնները, ի պատասխանի այն ծանուցագրին որ ուղղուած էր Չինաստանի չէզոքութեան բռնաբարման համար։

ՆԱԿԱԶԱՔԻ.— Մէսաժրրիի Օսքրալիեն շոգենաւով այսօր ճամբայ ելան Զօր. Սթէօսէլ և կինը, կարապրովսքի և Ռոյս զօրավարները, կըրկօրվիչ և Լոչթէնսքի ծովակալները, 364 սպայ և Բորթ Արթուրի պահակազօրքէն 203 հոգի։ Ռուսք Մարսիլիոյ ճամբով պիտի դառնան։

ԼՈՆՏՈՆ.— Տէյլի Գրոսիքիի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ տեսակցութիւն մը ունեցած է զօր. Սթէօսէլի հետ, դեռ ճամբայ չելած դէպի Ռուսիա։ Զօր. Սթէօսէլ և Տրկին Սթէօսէլ իրենց հետ կը տանին սպանուած սպաներու վեց որբեր։ Ռուսիա դառնալու համար զօրավարին կ'ընկերանան 300 երգչախումբ սպայ։ Սթէօսէլ յայտարարած է թէ 203 մէթր Բլուրին և Էրլուսկլանի գրաւումը ամէն պաշտպանութիւն անկարելի դարցուցած է, մանաւանդ ճաբոնական խոշոր թնդանօթներու հրաբխային կրակը։ Այդ պայմաններուն մէջ պատերազմական խորհուրդ մը գումարուած է որ միաձայնութեամբ որոշած է անձնատուր ըլլալու պէտքը.— Այս խորհուրդին մէջ ուշ է ընդդիմախօսութիւն չէ եղած և այդ մասին ամէն լուր երեւակայական է.— Երկրատեւ դիմադրութեան գերագոյն պատճառը նախ Զարին հանդէպ անիրաւ հաւատարմութիւնն էր և յետոյ այն յոյսը թէ Պալթիկի նաւատորմիկը պիտի հասնի, բայց ամէն յոյս կորուսեցաւ Հոկտեմբերէն վերջ։ Վերջապէս, իրաւ է թէ ուտեստ կար բայց ռազմամթերքը սպառած էր։

ԲԱՐԻԶ.—Հրլի միջադէպին քննիչ յանձնաժողովը այսօր (Յն.) իր հանրային առաջին դիտաց գումարեց և լսեց դէպքին երկու կողմի ապացոյցները։ Բազմութեան մէջ կային օրագրողներ և մանաւանդ Ճաբոնցիներ։ Անգլիական պաշտօնաթուղթերը կ'ապացուցանեն թէ ձկնորսները նախապէս ուշ է ազդարարութիւն չեն ընդունած իրենց քով պատերազմական նիւթ չկար, ուշ է Ճաբոնցի չկար նաւերուն մէջ և ոչ ալ ճաբոնական մարտանաւերուն վրայ։ Ռուսք յարձակեցան անգլիական ձկնորսանաւերուն վրայ հակառակ անոնց որոշ նշաններուն, և այս յարձակման արդիւնքը եղաւ նաւի մը ընկղմիլը, 5 նաւի մնասուիլը, 2 ձկնորսի սպանուիլը և վեցին վիրաւորուիլը։ Իսկ ռուս պաշտօնաթուղթը կը հաւատայ թէ դէպի ռուս նաւարաժիրը առաջացող բազմաթիւ նաւերուն մէջ ճաբոնական երկու թորփիլանաւեր կային, որոնց վրայ ռուսք կրակ բրին մինչև որ անոնք սարկուեցան հեռանալ, իսկ միւս նաւերը իրաւունք ձկնորսաւերու կը նմանէին։ Պաշտօնաթուղթը կ'ուզէր հետեւցնել թէ ծովակալ Բոժեստեանսքի իր պարտականութեան սահմանին մէջ չարժած է։ Խորհրդակցութեանց չարունակութիւնը վաղուան ձգուեցաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Բորթ Արթուրի ճաբոնական բանակէն 40,000 զօրք Օյամայի բանակին մտաքան։

—Բիթեր Թօքիոյէ կ'իմանայ թէ Ճաբոնի կեդրոնական բանակեղէն հասած տեղեկագրի մը համաձայն Նիուչուանկի արեւմտեան կողմը տեղի ունեցած կռիւին մէջ ռուսաց կորուստներն են 300 սպանեալ։ Ճաբոնցիք մեծաքանակ զէնք գրաւեցին։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Բուրքաքին կը տեղեկագրէ թէ Զօր. Միչենքոյի հրամատարութեամբ հեծելազօրաստիրը վերադարձաւ 5 սպայ և 50 զօրք կորանցնելէ ետք։

ԹՈՔԻՕ.— Ճաբոնցիք Ցուլիմայի նեղուցին մէջ բռնեցին անգլիական պոմբը յղթնալը որ Վլատիվոսթոքի համար ուտելիք բեռցած էր։

ԼՈՆՏՈՆ.— Սհեքրրլ-Ցիլզ Թոքիոյէ կ'իմանայ թէ ռեգլիական Օճիկլ և Այեքսանտրի շոգենաւերը որոնք ածուխ կը տանէին Վլատիվոսթոք, Ճաբոնցիներէն բռնուեցան Ցուլիմայի նեղուցին մէջ։ Իրենց բեռները գրաւեցան։

—Ռիվեր կ'ըսէ թէ Ճաբոնցիներուն բռնած անգլիական Օճիկլ շոգենաւը ուր կար 5900 թոնս Բարտիի ածուխ Վլատիվոսթոքի համար, Սազէնս պիտի տարուի նաւային գրաւման ատեանին առջև երթալու։

ԲԱՐԻԶ.— Պոլթիկի Յրդ նաւատորմիղը ծովակալ Ռոժրովսքիի հրամանին տակ Ճիպուտի հասաւ։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.—Պաշտօնապէս կը յայտարարուի թէ անկիրն է ներքին գործոց նախարար Սվիաթոպոլք Միրսքի իշխանին հրաժարականը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ճաբոնցիք յայտարարեցին թէ Բորթ Արթուրի առջև ընկղմած Բէրկվիէք, Բալլասա և Պալլաս զրահաւորները կարելի պիտի ըլլայ ջուրին տակէն հանել և լաւ մը նորոգելէ և զինելէ ետք գործածել։

—Ճաբոնական զօրքեր ցամաք կը հանուին Ֆուզան (Բորէա)։ Իրենց ուր երթալը յայտնի չէ դեռ։

ԲԱՐԻԶ.—Ռուսք նոր թորփիլանաւեր կը յանձնարարեն Ֆրանսայի մէջ։ 2000վեցոն յանձնարարեցին Ֆրանսական գործարաններու, 100 միլիոն ֆ. արժէքով։ Բանթիլով տուին, որ 14,000 գործաւոր ունի, կրկնապատկեց իր աշխատաւորները Ռուսիոյ յանձնարարած թնդանօթներուն պատրաստութեան համար։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

ԲՈՒՐԺ.— Վարչապետ Մ. Բոնգ, իր դահլիճին հաւաքական հրաժարականը մատոյց Նախագահ Լուբէի որ ընդունեց զայն։ Մ. Բոնգ հրաժարականին մէջ կ'ըսէ.— Անհամբեր փառասիրութիւններու և կղերական կամ ազգայնական չար առելութեանց դալնակցութիւնը յաղթեցաւ կարաւել կամաց կամաց մեծամասնութիւնը։ Դանլիբը իր փոքրաքանակուած բլլալուն առթիւ, պարտականութիւն ունի քաշուելու հետեւեալ օրը այն քուէարկութեան, որ անչամ մը եւս կը նուազցնէ մասնաւորապէս իր քաղաքականութիւնը։ Մեծամասնութեան որոշումները, որքան ալ բաժնուած ըլլայ, պէտք է օրէնք դնել ապագայ վարչութեան»։

Մ. Լուբէ տեսակցեցաւ ծերակոյտի նախագահ Մ. Ֆալիէրի եւ երեսփ. ժողովին նախագահ Մ. Տաւմէի հետ։ Զանազան կուսակցութեանց պետերուն հետ ալ տեսակցեցաւ։ Նոր գաղլիճին կազմութիւնը բաւական դժուարութեանց կը բաղխի։

ԲԵԹԼԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Շեմաքայի մէջ մէջ բացառիկ ուժգնութեամբ երկրաշարժ տեղի ունեցաւ։ Բաղաքին մեծ մասը փլաւ եւ հարիւրաւոր մարդիկ փլատակներուն տակ մնացին։

ԲԱՐԻԶ.— Ֆրանսայի Միջերկրականի նաւատորմին ընդհ. հրամատար կարգուեցաւ ծովակալ Բամբին։

— Նիս Սորքէն կը հեռագրեն թէ բաւական մշակողներու մեծ միջին մը գումարուեցաւ, ուր որոշուեցաւ 100 միլիոն տոլորի թրջոթ մը կազմել, գնելու համար բամպակի հունձքը երբ գիները վար ըլլան եւ զայն պահել մինչեւ որ սակերը բարձրանան։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ ՏՕՆԸ

Խթման Զորեքշաբթի իրիկունը հաւատացեալներու խուռն բազմութիւն մը ժողոված էր Մայր եկեղեցիին մէջ, որ օրուան հրաշափառ տօնին առթիւ չքեղապէս լուսազարդուած էր։ Ս. Պատրիարքը որոշ ժամուն իջաւ եւ կեղեցի և նախագահելով արարողութեանց, կարդաց Ծննդեան գիրքը։ Պատարագէն վերջ, Ս. Պատրիարք Հայրը առաջնորդութեան Խթումի ճոխ սեղանի մը շուրջ, զոր Մայր եկեղեցիի Թագ. Խորհուրդը մասնաւորապէս պատրաստել տուած էր և որուն մասնակցեցան նաեւ նոյն Խորհրդոյ անդամներէն զատ մէկ քանի եկեղեցականներ։ Ս. Պատրիարք Հայրը գիշերը Պատրիարքարանի մէջ գիշերեց և ժամը 9ին եկեղեցի իջաւ, որ արդէն լեցուած էր խուռն բազմութիւնով մը։ «Փառք ի Բարձունս»ի ժամակ բոլոր երգեցիկ աղաքները ճերմակ չապիկներ հագած, գեղեցաձայն երգեցին այդ հոգեցունց երգը։ Ժամը 1ին Ս. Պատրիարք Հայրը շքեղապէս զգեստաւորուած, Թագ. Խորհրդարանէն հրաւիրուած առաջնորդուեցաւ Տաճար, և սկսան Պատարագի արարողութիւնները։ Պատարագին կը սպասաւորէին քահանաներ։

Ճաշու գրքէն վերջ Ս. Պատրիարքը ընթերցաւ «Ողորմութիւն և ճշմարտութիւն պատահեսցին, արդարութիւն եւ խաղաղութիւն համբուրեսցին» խօսքը. պատգամին յարմար գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ։ Ըսաւ թէ՝ ինչ որ Հին Կտակարանին մէջ միշտ կը կրկնուի և ինչ որ մենք եկեղեցականներս կը քարոզենք միշտ, ասոնք մէկ մէկ խորհուրդներ են որ կը պարունակեն և Քրիստոսի կեանքն է որ կը պատկերացնեն։ Բոլոր Իսրայէլի ժողովուրդը ակնդէտ կ'սպասէր Փրկչին Գալստեան։ Այդ Փրկիչը Քրիստոս եկաւ վերջապէս աշխարհ և ահա այդ Աստուածորդոյն Ծնունդն է որ մենք կը տօնենք, այն մեծ խորհուրդը որ Քրիստոսի աշխարհ գալովը սկսաւ։ Այդ պատմութիւնը որ Բեթղեհէմէն սկսաւ և Գողգոթայի վրայ վերջացաւ, ձեզմէ ամէն մէկը շատ լաւ գիտէ զայն, քանի որ մեր շարականները միշտ նոյն պատմութիւնն է որ կ'երգեն։ Առաջին անգամ Աստուծով կը սկսի այդ մեծ խորհուրդին սկիզբը, յետոյ ձայն մը Որդին Աստուծոյ մանանիշ կ'ընէ և Բեթղեհեմի այրին մէջ, մոգերը լուսաւորի մը հետեւողութեամբ կ'երթան կը գտնան Յիսուս Մանուկը Մսուրին մէջ։ Բայց տեսանենք թէ այդ անօրինութեանց արդիւնքը Դաւթի գուշակածին պէս էր, որ մարգարէացաւ թէ «Ողորմութիւն և ճշմարտութիւն պատահեսցին, արդարութիւն և խաղաղութիւն հաշտեսցին»։ Այո՛, որովհետեւ Քրիստոսի աշխարհ գալովը տարածուեցաւ ողորմութիւնը, խաղաղութիւնը և յայտնեցաւ արդարութիւնը ճշմարտութիւնը։ Ինկած մարդկութիւնը, աստուածային դատապարտութեան մը ներքեւ ընկճուած, չէր կրնար Աստուծոյ շնորհքներուն արժանանալ։ և այդ ողորմութիւնն է որ Աստուծոյ Որդին գալովը կը կատարուի։ Բայց երբ Աստուծոյ ողորմութիւնը կուգայ, անոր հետ մէկտեղ պէտք է նաև արդարութիւն։ Ինկած մարդկութիւնը պէտք է վճարէ զայն և ստիպուի չկրնալով ընել, Քրիստոս իր մարդեղութեամբ կը քաւէ մարդուն մեղքերը. իր վրան առնելով զանոնք, որ, ինչպէս ըսի կ'սկսի Բեթղեհէմի այրէն և կ'աւարտի Գողգոթայի գագաթը։ Ուրեմն երբ ողորմութիւնը և արդարութիւնը կը տարածուին ու կը յայտնուին ասով, պէտք էր որ ճշմարտութիւնն ալ ընդունուէր և Քրիստոս այդ գործն ալ կատարեց հոս, իր քարոզներովը. ասով ո՛չ միայն Աստուծոյ Որդին կը լրնէր Ան, այլ և Քարոզիչ ճշմարտութեան։ Սա ասոր համար է որ խաղաղութիւնը կուգայ ամբողջ աշխարհի վրայ և այդպէս կը յայտնուի Քրիստոսի փրկագործութեան արդիւնքը։ Զեմ ուզեր երկարել նիւթս, որ աստուածաստեղծ է, ինչպէս կ'ըսէ Պողոս առաքեալ և արդէն դուք անով անած, անով մխիթարուած էք։ Բայց այս Տօնին քաղելու ենք ինչ որ պէտք է, որովհետեւ ան եթէ չունենար ներգործութիւն մեր կեանքին վրայ և չուղղէր թերութիւն մը մեր ընթացքին, այն ատեն նշանակութիւն չէին ունենար մեր պահեցողութիւնները, ապաշխարհանչները։ Եթէ Քրիստոսի գծած շաւղին պիտի հետեւինք, պէտք է որ մենք քրիստոնեաներս անթերի կատարենք. վերը յիշած բնաբանս ու առ Աստուած ունեցած մեր պարտականութիւնները, քանի որ առանց անոնց մեր քրիստոնէութիւնը անուանական միայն կ'ըլլայ։ Քրիստոսի նմանելու համար, հետեւող ըլլալու է անոր պատուիրաններուն և ըլլալու է ողորմած, ճշմարտասէր, արդարադատ եւ խաղաղասէր։ Ողորմութիւնը արդէն քրիստոնէին յատկանիշն և Քրիստոսի հետեւելուն մէկ ցոյցն ապացոյցն է։ Ողորմութիւնը չատի ու քիչի չի նայիր, որովհետեւ մարդ իր ունեցածը միայն կրնայ տալ և ան որ չունիմ կ'ըսէ, չարդարանար։ Որովհետեւ մարդ միմիայն արծաթով ու ոսկիով չէ որ բարի՛ կ'ընէ կ'ողորմի իր ընկերին, այլ սիրելով, մխիթարելով օգնելով ու սիրաչահելով ալ կրնայ նոյնը ընել։ Այն ամէն ձեռնտուութիւնները որք նիւթական թէ բարոյական ընկերին պակասը կը լրացնեն՝ ողորմութիւններ են։ Իսկ ճշմարտութիւնն աւելի ուղիղ և աւելի մեծ բան չկայ։ Քրիստոնեան պէտք է ուղղութեամբ գործէ և ճշմարտութեան պայմաններուն հետեւի։ Իսկ արդարութիւնը ի՛նչպէս պէտք է գործադրենք մենք։ Բացատրեմ։ Արդարութիւն պէտք է ըլլայ, առ Աստուած և առ մարդս ունեցած մեր պարտականութիւններուն մէջ։ Աստուծոյ հանդէպ մեր ունեցած պարտքը կատարելով եւ երախտագէտ ըլլալով ու մեր ընկերին զրկանք չընելով ու անոր օգնելով, ահա՛ արդարութիւնը։ Պարտականութիւն մը ալ կայ։ Խաղաղարարութիւնը, որ իրարու հետ սիրով ապրելուն մէջ կը կայանայ։ Քրիստոս կ'ըսէ թէ, ան որ հաշտ սիրով չապրիր իր ընկերին հետ, և միշտ գէն ու ոխ կը պահէ, այնպիսին քրիստոնեայ չէ։ Ահա՛, հրեայի ժողովուրդ քրիստոնէութեան հիմը, որուն վրայ հիմնուած է նաև քրիստոսի եկեղեցին։ Դուք ալ ուրեմն, ողորմութեան, ճշմարտութեան արդարութեան և խաղաղութեան վրայ հիմնեցէք ձեր կեանքը, և այն ատեն ապահով կրնաք ըլլալ թէ ճշմարիտ քրիստոնեաներ էք և կրնաք ըսել թէ «Քրիստոս ծնաւ և յայտնեցաւ»։

Պատարագէն վերջ Ս. Պատրիարքը հանդիսաւոր կերպով կատարեց ջրօրհնէքի արարողութիւնը, որմէ ետք Ն. Սրբազ՝ութիւն մեծ հանդիսաւորութեամբ վոր իջաւ սեղանէն և հետեւեցաւ մեծահանդէս թափօրին, որ կազմուած էր ամբողջ դպիրներէն, երգեցիկ մանուկներէ և եկեղեցականներէ։ Տաճարին դուռին առջեւ Ս. Պատրիարք Հայրը պահ մը կանգ առաւ եւ հանդիսաւոր բարեմաղթութիւններ ընդունեցաւ Վեհ. Սուլթանին համար։

Յետոյ թափօրը միեւնոյն հանդիսաւորութեամբ առաջնորդուեցաւ Պատրիարքարան, և ըստ սովորութեան օրհնեց Պատրիարքարանը։ Յետոյ Թագ. Խորհրդոյ կողմէ տրուած սեղանի մը նախագահեց։

×

Մայրաքաղաքիս բոլոր եկեղեցիներուն մէջ ալ հանդիսաւորապէս տօնուեցաւ Ս. Ծնունդը։ Գարդիչ եպիսկոպոսներ ու վարդապետներ պատարագեցին ու քարոզեցին։

Ծ Ն Ո Ւ Ն Դ Ի

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՄԷՋ

Երէկ ժամը 7½ին Պատրիարքարանի ընդունելութեան մեծ դահլիճը մը-տաւ Ս. Պատրիարք Հայրը։ Այցելուները մէջ կը նշմարուէին Տ. Մեսրոպ արք. Սուքիասեան, Պատր. Փոխանորդ. Տ. Գրիգորիէ եպս. Ճէվահրեան. Տ. Մկրտիչ արք. Վեհապետեան, Տ. Եղնիկ եպս. Ապահունի. վարդապետներ, Բաղ. Ժողովոյ ատենապետ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, Գրիգոր էֆ. Կիւմիւկէրտան, Մինրան էֆ. Սեթեան, Սարգիս էֆ. Տանձիկեան, Թումիկ էֆ. Սուրէնեան, Բարթող էֆ. Թէլեան, Կարապետ էֆ. Խաչատուրեան, Յակոբ էֆ. Հաճատճեան, Պալաթու Թաղ. Խորհրդոյ անդամ Յարութիւն էֆ. Քէօքլեան և տեղւոյն վարժարանին տեսուչ Գէորգ էֆ. Սիմքէչեան, Տօք. Ռճէեան, Թաղ. Խորհուրդներու զանազան անդամներ. Պատրիարքարանի պաշտօնեաներ, Գալֆայեան Որբանոցին Քրիսթափէկ մայրապետ են։ Ընդունելութեան դահլիճը զարդարուած էր և պատերը ամբողջ զարդարուած էին Պատրիարքներու կենդանագիրներով։ Երբ Ս. Պատրիարք Հայրը ներս մտաւ սրահէն, արդէն այցելուներու բազմութիւնը հաւաքուած էր, որոնք միառ մի ն. Սրբազնութեան աջը համբուրեցին։

Առաւաւոտեան Բաղ. Ժողովոյ ատենապետ Եւսուֆեան էֆ.ի ճառը։

«Սրբազան Պատրիարք Հայր.— Ինչպէս ամէն տարի այս տարի ևս խմբովին ներկայանալով կեդր. Վարչութեան, տեսուչ մարմիններու և ժողովրդեան կողմէ Ձեր Ամենապատուութեան կը մատուցանենք մեր շնորհաւորութիւնները։ Այս միահամուռ սէրը և հավակրանքը որ ցոյց կը տրուի հանդէպ Ձեր Սրբազնութեան գրաւական մըն են թէ, Ազգը կը սիրէ զՁեզ։ Ձեր Սրբազնութեան՝ Պատրիարքական պաշտօնին կոչուած ատեն մեր եկեղեց. և կրթ. գործերէն շատեր անկերպարան վիճակի մը մատնուած էին, բայց Դուք ոգի ի բռին աշխատեցաք, այդ գործերը լաւ ու կանոնաւոր ուղղութեան մը մէջ դնելու համար։ Թէեւ այս գործին մէջ, վարչութիւնը, ժողովները և հանրութիւնը իրենց մասնակցութեան և ձեռնտուութեան ուրոյն բաժինը ունեցան, բայց մեծ ու բացարձակ իրողութիւն մըն է թէ, անոնք որչափ ալ խզճամիտ կերպով աշխատին, դարձեալ պէտք է որ գործին ղեկավարը գիտնայ լաւ կերպով վարել ու ուղղել իր ղեկը, և դուք. Սրբազան Հայր, այդ պաշտօնը լաւ կերպով կատարեցիք։ Ժամանակին պահանջներուն համաձայն և ձեր ձեռքէն եկածին չափ Ազգին եկեղեցական և կրթական փափաքները ու իղձերը իրագործելիք և գոհացում տուիք որուն համար ի սրտէ կը շնորհաւորենք զձեզ։ Այդ գուսմարումին պատճառը միեւնոյն ատեն սա է թէ Ձեր Սրբազնութեան բերնէն լսել կ'ուզենք մեր Վարչական զանազան գործերուն հաստատուութիւնը։ Դուք Սրբազան Հայր, զանոնք կրնաք ներկայացնել, իբրեւ մօտէն գիտակ ազգին եկեղեց. և կրթ. գործերու վիճակին, որոնք ինչպէս ըսի, տակաւ լաւ վիճակ մը կ'ընտանան շնորհիւ Ձեր աշխատութիւններուն։ Գաւառային վիճակները որոնք թափուր էին ունեցան իրենց առաջնորդները և Սուրբ Աթոռը որ ասկէց քանի մը տարի առաջ անկերպարան վիճակ մը ունէր ունեցաւ իր արժանաւոր Կաթողիկոսը որուն արժանիքը արդէն ամէն մարդ դնահատեցերը Ն. Ս. Օծութիւն Գոլիս եկաւ։ Մայր Աթոռին գործերն ալ, որոնց անատոյգ վիճակը կը շարունակուի, կը յուսանք որ լաւ վերջաւորութեան մը կը յանգին։ Գալով Երուսաղէմի միաբանական խնդիրներու չփոթ վիճակին, տարակոյս չկայ թէ Ձեր և Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հօր շնորհիւ այդ դարաւոր վանքը պիտի վերբնանայ իր հանդարտութիւնը։ Մենք ամենքնիս մեծ պարտականութիւն մըն ալ ունինք։ Այն ամէն բարիքները և շնորհները որոնք միշտ կը հասնին մեզի Օսմ. Գահէն և Թուրքիոյ առատագութ Ինքնակալ Վեհ. Սուլթանէն, երախտագէտ կը կացուցանեն Մեզի հանդէպ մեր սիրեցեալ Վեհապետին, Որուն Գահէն միշտ շնորհներ կը բղխին ինչպէս միւս հպատակ ազգերուն, նոյնպէս մեզի։ Ուրեմն մաղթենք որ Օսմ. Գահը Աստուած միշտ անսասան պահէ և երկար կեանք պարգեւէ Վեհ. Սուլթանին։

Ս. Պատրիարք Հայրը սապէս պատասխանեց.—

«Նախ կ'ուզամ իմ սրտագին շնորհակալութիւններս յայտնել այս շնորհաւորութեանց համար բոլոր ազգին։ Գալով մեր եկեղեց. և կրթական գործերուն, ըսեմ թէ մեր ձեռքէն եկածին չափ աշխատեցանք երպէսզի ազգ խնդիրները ամէնքն ալ լաւագոյն կարգադրութեան մը յանգեցնենք. եթէ լաւագոյնը չըրինք, դէթ լաւը կրցինք ընել, քիչ չատ կանոնաւոր վիճակի մը վերածել։ Բայց այս ամէն գործերը, բնականաբար առանձին չէին կրնար ըլլալ և անոնց մէջ ձեռնտուութեան մեծ բաժին ունին ազգ. վարչութիւնը, տեսուչ մարմինները, Խորհուրդները և հանրութիւնը։ Շէնքի մը մէջ քարեր կան, բայց այդ քարերը զօրաւոր ընելու համար չաղախի պէտք կայ։ Մեր Ազգ. Վարչութիւնն ալ չէնքին անկիւնաքարերը կը կազմէ, բայց այդին հանրութիւնը կայ, որ շաղախն է և առանց անոր ոչ է չէնք մը չկրնար կանգուն մնալ։ Ուստի բոլոր Տեսուչ Խորհուրդները, Սրբազանակալութիւնները, հանրութեան օգտին ծառայողները, եկեղեցականները, խմբագիրները և ուսուցիչները իրարու հետ գալով կը միացնեն և կը կազմեն բուն շէնքը և այդ շէնքին ամէն մէկ պզտիկ ու անշնան մէկ քարը անգամ իր դերը ունի և առանց անոր կրնայ վնաս մը գալ շէնքին։

«Հիմայ կը տեսնենք թէ մեր ժողովներուն խորհուրդներուն և ժողովրդեան մէջ հաւատաչխութիւն մը կը տիրէ, որոնք կ'աշխատին եկեղեց. և կրթ. խնդիրները լուծելու։

«Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան, Աղթամարի, Երուսաղէմի Պատրիարքութեան, և Էջմիածնայ Մայր Աթոռին հետ մեր յարաբերութիւնները լաւ վիճակի մէջ են։

«Սոյն Աթոռը ունեցաւ իր արժանաւոր Կաթողիկոսը որ հոս գալով մենք անգամ ալ տեսանք թէ, ան միշտ համբնթաց պիտի երթայ Պատրիարքարանի հետ և չէ խլած իր յարաբերութիւնները զորս կը շարունակէ այն ձեւով, ինչպէս որ պէտք է։

«Գալով Երուսաղէմի խնդրոյն թէեւ մենք բնաւ չենք խառնուիր այդ վանքին ներքին գործերուն, քանի որ Տ. Յարութիւն Պատրիարք ինք բացարձակապէս իրաւունք ունի իր գործերը իրեն յարմար դատածին պէս վարելու, բայց հոս կայ նաև կեդր. Վարչութիւն մը, որ կ'ուզէ հանդարտեցնել և խաղաղեցնել այդ վանական խնդիրները։ Չենք ուզեր նաև որ Ազգը դարձեալ ծարաբեռնուի պարտքով մը, որմէ հարիւ կրցաւ ազատիլ։ Յախուռն կերպով չենք ուզեր գործել, և թէեւ յարմար, բայց հաստատ քայլերով կ'ընթանանք և կը յուսանք որ այդ խնդիրներն ալ յաջող վախճանի մը կը յանգեցնենք։

«Աղթամարայ աթոռը չատ խօսիլ չտար իր վրայ, անոր համար որ հազիւ երկու զաղաներէ կը բաղկանայ։ Անոր տեղապահը վախճանեցաւ և մենք անոր յաջորդ կարգեցինք տեղւոյն միաբաններէն եպիսկոպոս մը։ Մեր առաջնորդութիւններն ալ ունին իրենց առաջնորդներն ու տեղապահները և նիւթական տեսակէտով քիչ թէ չատ լաւ վիճակի մը մէջ են. իսկ անոնք ալ որոնք պէտք ունին նպաստի մը, անոնց ալ նպաստից Սնտուկէն մասնակի օգնութիւններ կ'ընենք։ Դաւառներու մէջ որքանոցներ բացած էինք, բայց անոնք հետզհետէ գոցեցինք նպաստներու նուազութեան պատճառաւ, և որքանոցներու տեղ հիմա գիւղական վարժարաններու աւելի այժ կուտանք։ Ահա թէ ինչու չատ մը որքանոցներ փակեցինք և նպաստը դադրեցուցինք։ Բայց դեռ ունինք 100ի չափ վարժարաններ և 10 որքանոցներ որոնց նպաստ կը տրկենք։

«Էջմիածինի գործերն ալ, իրենց առջի վիճակին մէջ են։ Մենք ալ դիմումներ ըրինք պէտք եղած տեղերը և կը յուսանք որ անոնք ալ նպաստզուիթեան առնուելով բաղձալի վերջաւորութեան մը կը յանգին Մայր Աթոռին գործերը։ Մեր ձանքերը և մեր ձեռքէն եկած օգնութիւնները չպիտի զլանանք, որովհետեւ ընդհանուր Հայրապետութիւնը ամբողջ ազգինն է։

«Մեր ամէն հաստատութիւնները և Թաղ. Խորհուրդներն ալ ազգէ կ'երթան և երբեք գանգատներու տեղի չեն տար»։

Ս. Պատրիարք Հայրը վերջացուց իր խօսքերը ՝ներ՝ազին բարեմաղթութիւններ ընելով Վեհ. Սուլթանին թանկագին կենաց և Օսմ. Գահուն համար, Որուն Բարձր հովանիին տակ Հայ ազգը և եկեղեցին դարերէ ի վեր անսասան և անդորր պահպանուած են։

Ս. Պատրիարք Հօր բանախօսութենէն վերջ ներկաները Ս. Պատրիարք Հօր աջը համբուրելով մեկնեցան։

Ս. Պատրիարք Հայրը Ս. Ծննդեան առթիւ շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղեց Էջմիածին՝ ընդհանուր Հայոց Ս. Հայրապետին, Սիս՝ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին և Երուսաղէմ՝ Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքին, որոնք փոխադարձ հեռագրով շնորհաւորեցին Ս. Պատրիարք Հայրը։

, Երէկ և առջի օր Ս. Ծննդեան առթիւ Ս. Պատրիարք Հօր շնորհաւորական այցելութիւն տուին. Ոստիկանական նախարար Ս.սեմ. Շէֆիդ փաշայի կողմէ Մկրտիչ էֆ. Տիրացուեան. Իտալական Դեսպանատան Ա. Թարգման Մ. Դանֆիա. Ռուսական դեսպանատան Ա. Թարգմանը և Մ. Հաճիպեար. Ամերիկեան դեսպանատան խորհրդականը և Ա. Թարգման Մ. Ալէքսանդր Կարթիւլոյ. Գրէսի Լիոնէի Տնօրէնին կողմէ Պապեան էֆէնտի. Ցունաց Պատր. փոխանորդ և գործակատար Իթեաքի էֆ. Հայ-Հռովմէականաց Պատրիարքին կողմէ Սրվազի առաջնորդ Սահակ արքեպիսկ. վարդապետի մը ը՝ կերպութեամբ և որ միենոյն ատեն կ. Պատրիարքին շնորհաւորական մէկ քառթը տուաւ Ս. Պատրիարք Հօր. Գուլկարաց եքզարքին փոխանորդը գործակատարին հետ. Հայ-Բողոքականաց Ազգապետ Վսեմ. Յակոբ էֆ. Գոյամեան։ Իսկ շնորհաւորական քառթեր ղրկած են, Արարատեան Իպրահիմ փաշա, Հաչուակալութեանց գիւանին նախագահ Հասան Ֆէհմի փաշա, Ոստիկանական Դրան թարգման Ապաիւլբէրիմ փաշա, Ֆայիզ Տէլլասուտա փաշա. Հանրային Պարտուց Վարչութենէն Մ. Թէոֆ. Սէլէքսանդր Դարաթոտորի փաշա, Ցունաց Նախորդ Պատրիարք Տ. Դոսթանթին, Ցոյն Մեկլիդիներուն Պատրիարք Տ. Փիրիոս. Բաղդէացւոց Պատրիարքական փոխանորդ Փոզէֆ Կարիպ և ուրիշ շատ մը երեւելի անձնաւորութիւններ։

ԷՊ ՄԷՑՏԱՆԻՒ Մաղաքեան Վարժարանին երեսուն աղքատ ուսանողներուն համար Ս. Ծննդեան առթիւ հագուստ և կօշիկ շնորհեցաւ։ Տարիներու առթիւ 200 օխա միս, հագուստեղէն, ածուխ և այլն, բաժնեց Գում գաբուի և շրջակայ թաղերուն ու էթ Մէյտանիի աղքատներուն, առանց Կրօնի խտրութեան։

ՌՈՂՈՒԱԿԱՆ ԹԵՄ

Վաղը պիտի քարոզեն. — Բերայի մէջ ժամը 4ին Վեր. Ա. Պ. Շմաւոնեան։ Կէտիկ-Բաշայի Ամերիկեան Վարժարանին մէջ ժամը 5ին Տօքթ. Հ. Ս. Պարնըմ։ Սկիւտարի մէջ ժամը 5ին Բրօֆ. Ե. Հ. Ճէճիզեան։ Պայպըլ-Հաուսի մէջ ժամը 5.30ին Վեր. Ե. Գ. Գրիգորեան (Թուրքերէն)։ Խասգիւղի մէջ ժամը 7ին Պատ. Ս. Ե. Զորիկեան։

, Վաղը ժամը 9ին (Ը. Թ.), Ս. Հաղորդութեան Խորհուրդը պիտի կատարուի Պայպըլ-Հաուսի մատուռին մէջ։ Սեղանին պիտի սպասաւորեն Տօք. Հ. Ս. Պարնըմ և Վեր. Ե. Գ. Գրիգորեան։

ՍԷԼԱՄԼԸԳ ՐԷՍՄԸ ԱԼԻՍԻ

Տիւնքի Ճուսաա կիւնիւ Սելամլըգ ռէսմը ալիսի Հաւիսիյէ ճամիի չէրիֆինէ իֆրա պույրուլմուշ տրը։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆ. — Սագրզի կառավարիչ ենուանուեցաւ Ճանիկի կառավարիչ Համտի պէյ, որուն յաջորդեց Սաբրզի կառավարիչը ՃԷմալ փաշա։

Սկիւտարի նախագահ ատեանին հարցաքննիչ անդամ անուանուեցաւ Պոլսոյ վերաքննիչ ատեանին օգնականներէն Էլիաս Ֆախրի էֆ. որուն յաջորդեց Բերայի նախագահ ատեանին օգնական անդամներէն Հիւսէին Հիւսնի էֆ. այս վերջինին ալ յաջորդեց Վեհաբէկ ատեանին պատժական ճիւղին զապթ հեսաբիպներէն Օսման Սիւրէյա էֆէնտի։

ԱՍՏԻՃԱՆ. — Ուլայի Ա. ասիճան տրուեցաւ հաշուակալութեանց դիւանին անդամ Իհսան էֆ.ի և նոյն դիւանին ընդհանուր դատախազ ՃԷմալ պէյի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ. — Երկրորդ Օսմանիէ շնորհուեցաւ Թէհրանի օսմ. դեսպանատան խորհրդական Պէհէտտին պէյի։

Սրրորդ Մէճիտիէ՝ անգլիական Խորհրդարանին անդամ Մր. Վիլեամ Վաթսըն Բոզֆորտի և իսլամութիւնը ընդունող անգլիացի Ապտիւլ-Մութալպ Պէյլէյտտին էֆ.ի։

Հինգերորդ Մէճիտիէ՝ նոյնպէս իսլամութիւնը ընդունող անգլիացի Ապտիւրրահման, Ահմէտ և Եագուպ էֆէնտիներու։

— Լիգաթի ոսկի չքաղրամ՝ Մատրիտի օսմ. դեսպան զօր. Իզզէթ փաշայի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՑ. — Կալուածատուրքը.— Կայս. Իրատէի մը համաձայն ասկէց առաջ ծանուցուած էր որ Պոլսոյ հին և նոր կալուածատուրքերը մինչեւ Դեկտ.ի վերջը պիտի գանձուին 100ին 40ը հնչուն դրամով և 60ն ալ «սուրէթ»ով և «սէրկի»ով։ Իսկ անկէց ետք, մինչեւ փետրվարի վերջն ալ կէսը հնչուն դրամով և կէսը սուրէթով ու սէրկիով։ Հետեւաբար, այս պայմանաժամը սկսած ըլլալով, կը ծանուցուի որ ժողովուրդը այժմէն փութայ 100ին 50 դրամով և 50 ալ սէրկիով կամ սուրէթով հաշուեցեալ իրեն կալուածատուրքի պարտքերուն հետ, քանի որ եթէ պայմանաժամին վերջին օրերուն ձգուի գործերուն առատութենէն թէ՝ պաշտօնեաները պիտի նեղուին և թէ գործառնութիւնները պիտի դըժուարանան։

ՕՍՄ. ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ.— Կայս. Իրատէի մը համաձայն Սրբազնի Գործարաններու տնօրէն Միրիվա Ասիլ փաշա Փիլ մեկնեցաւ, Կերմանիա նաւարանին մէջ վերաշինուած Ասարը Թէվֆիզ զրահաւորին կաթսաներուն փոփոխութեան և զետեղման հակելու համար։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ.—Անցած Ուրբաթ օրը Սելանիկէ 1½ժամ անդին Իրիժիքի պարտէզները անծանօթներ կուգան և քէֆեայնի հիւղակը կը մտնեն։ Թէհեան հոն չգտնելով, աւազակները կ'առեւանգեն Վլահ հովիս մը և պարթիզպանութիւն ընող երկու պուլկար աղաքներ։

—Կօչէի 8 հոգինոց հրոսախումբն ալ Բէրլէքէի մէկ գիւղը Սթոյքովի տան մէջ կը պաշարուի զօրքերէն և կրակը կ'սկսի երկու կողմէն։ Վեց աւազակները վիրաւոր ինկան, իսկ միւս երկուքը, տունը կրակի տալով յաջողեցան փախչիլ։

ՊԱՐՍԻՑ ԴԵՍՊԱՆԸ.—Պոլսոյ պարսից դեսպան Իշխան Միրզա Բիզա Խան, որ վերջերս Թէհրանէն պատուիրակութեամբ Բեթերսպուրգ գացած և անկից Եգիպտոս անցած էր, երէկ պիտի մեկնէր Ալէքսանդրիայէ, որով Պոլիս պիտի հասնի Դշ. կամ Եշ. օր։

ՀՐԴԵՀ.— Երեքշաբթի գիշեր հրդեհ ծագեցաւ Հէյպէլի Կղզի Ցունաց Ռուսարական վարժարանին կից տունէն, ուր կը բնակէր նոյն վարժարանօրէն Մ. Լիանօրուլոս։ Տունինները գիշերային զգեստներով փախան։ Մ. Լիանօրուլոս փախած ատեն յիշեց որ սեղանին վրայ 60 ոսկի կար. դարձաւառաւ դրամը, բայց չկրնցաւ դարձեալ կորնցուց։ Ընտանիքին բոլոր կահ կարասիքը, 300 ոսկիի չափ արժէքնուղեր և կնոջն ու աղջկան գոհարեղէնները հրոյ ճարակ եղան։ Բոցերը տնօրէնին բնակարանը ամբողջովին քանդելէ ետք անցան նաև վարժարանին, որո՛ն ննջարանը և յարակից փայտեայ մասը այրեցան։ Աշակերտները տնի պատճառաւ հոն չէին։ Վնասները 3000 ոսկի ոսկի կը գնահատուին։ Վարժարանին չէնքը ապահովագրուած էր 11,000 ոսկիի։

, Առջի օր հրդեհ ծագեցաւ Բերա, Ս. Երրորդութեան եկեղեցիին մօտ, Տուռու օտալար փողոց մեծ տան մը 4րդ յարկին մէջ սենեակէն ուր կը բնակէր հաւաճառ Բէյիր։ Նոյն յարկը, 5 սենեակով այրեցաւ։

ԱՂԵՏՅԷԻ ՓՈԹՈՐԻԿԸ. — 100ի չափ Ցաւեր կորուսած.— Նոր մանրամասնութիւնները կը հասնին Սեւ Ծովի մէջ անցած չաթիտ տիրող ագատալի փոթորիկին արկածներուն։ Էրէյլիի նաւահանգիստը գտնուող 46 օսմ. առագաստանաւերը և 8 չոգենաւերը, բացի երեք առագաստանաւերէ, ամէնքն ալ ընկղմած կամ խորտակուած են։ «Էջբաթէրին»ի օսմ. չոգենաւը ընկղմեցաւ. իր նաւապետը, մեքենավարը և հնոցպանը խեղդուեցան։ Լոյսի «Գալիքսս» չոգենաւը խըրեցաւ Էրէյլիի առջեւ։ Մախսուսէի «Կարպ» ու «Ճիտտէ» չոգենաւերը ցամաք նետուեցան։ «Ժորժ Բուշի» չոգենաւը Զուլկուլլաքի առջեւ ցամաք ինկաւ և ծանր վնասներ կրեցէր մարդիկը հազիւ ազատուեցան։ Ուրիշ առագաստանաւեր ալ ընկղմեցան։ Էրէյլիի առջեւ գիրանս։ Նաւաձիգ «Ժէնի» չոգենաւը ցամաք ինկաւ և կտոր կտոր եղաւ։ Նոյն ընկերութեան «Լիվրբուլ» նաւաձիգը խրեցաւ և երկու ուրիշներ ալ վնասուեցան։ «Բաթէրինա» և «Թիրաքի» անուն երկու նաւաձիգներ ընկղմեցան և նաւաստիները խեղդուեցան։ Ուրիշ շատ մը առագաստանաւեր ալ կորսուած են և շատերէ լուր չկայ։ Գերմանական Բէրա չոգենաւը Գուրկաղէն Գոլիս եկած ատեն, ալիքները աւլեցին տարին իր բեռցած հատին 150 ոչխարները։ Էրէյլիի հեռագրական հաղորդակցութիւնները խզուած ըլլալով լուրերը դեռ քիչ են։ Հեռագիր քաշելու համար ստիպուած են Էրէյլիէ ադին երկար ճայլայ մը կարել հեռիտն։ Գոլսոյ ծովային շրջանակներուն մէջ մեծ յուզում կայ այս արկածներուն հետեւանքով։ Կ'ըսուի թէ Էրէյլիի ախտահանքերուն ընկերութեան մէկ կառամբը, որ քարափին վրայ կը կենար, ալիքներէն յափշտակուած և ծով քշուած է։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

20 Ցունվար 1905

Ֆրանս. 3% Français)	97 91
Բէժի (Tab. Turcs)	360 -
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	88 60
Սրկաթուղի (Lots Turcs)	129 —
Գանգ Օթթ. (Banque Ott.)	593 —
Թրանսվաալ (Transvaal)	97 —

ԹՈՐԳՈՆ «ՄԱՆԱՍԻԱՆ»Ի 78

ԲՈՆՍՈՆ ՅԻՒ ԹԷՐԱՑԼ

ՓՕՔԱՆՊՕԼ

ԲԱՐԻԳԵԱՆ ՄԵԾ ՅՈՒԱՄ

ԹԱՐԳՄ.

ԺԻՐԱՑԻ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

Ա. ՄԱՆՈ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

ԻՐ.

ԺԷՐԴՈՒԻՑ

Ժանն կամաց կամաց հագուեցաւ, նորը հասակն ի վար անցուց այն օտարի զգեստները որոնք այնքան դեղեցիկ կ'ընէին զինքը և դուրս ելաւ։

Ժամը ութը կար։ Մէյլէյ փողոցէն Թանբլ արուարձան հեռու չէ։ Տասը վայրկենէն, Ժանն հասաւ Սբրիզի բնակած վեցերորդ յարկը։ Երկու օր առաջ էր այն աղեալի իրկունէն ուր իր քրոջ նամակէն խրատուելով, խեղճ աղջիկը Գոբրէսի ձեռքը պիտի իյնար։ Սբրիզ արդէն գործի սկսած էր, չիկահաւի պէս երգելով և իր մօտաւոր երջանկութիւնը մեզ բերելով։

—Եկա՞ր ըսաւ Ժանին ներս մտնելը տեսնելով։

—Դիտէք որ եկէ, բաթի Սբրիզ, պատասխանեց Ժանն, որոշեցինք այս առաւ կանուխ երթալ սանդուղքի հայթայթող վանասաւանը։

—Այո՛, այո՛, պատասխանեց Սբրիզ, պատրաստ եմ։ Մէկն, չեմ ուզեր որ տեսնեն ձեզ, սիրելի Օրի՛որդս։ Փողոցը քիչ մը հեռուն կը կենաս, չէ՞ լաւ։

—Բայց ես աշխատելուս համար չեմ կարմրիր, ըսաւ Ժանն։ Աշխատութիւնը ազնիւ բան մըն է։

—Ինդիրը ասոր վրայ չէ։ Ես ալ գաղափար մը ունիմ հարկաւ, պատասխանեց Սբրիզ չփոյած աղաս յամառութեամբ։

Երկու աղջիկները դուրս ելան և ժամ մը հաքը, Օր. ը Գալոթ յաղթական կերպով առն կը դառնար ան սեղնագործի յատուկ կառուի ծրարով մը, և ինքներեն կ'ըսեր,

—Վերջապէս ես ալ պիտի աշխատիմ և ծերունի Ժէրդանիս պիտի օգնեմ։

Զորրորդ յարկի անցքին վրայ, տեսաւ դռնապանը որ քանի մը վայրկեան առաջ Գոգրիանի վարձած յարկաբաժնին դուռներն ու պատուհանները կը բանար։ Դռնապանը յարգանքով բարեւեց Ժանը և ըսաւ,

— Դրացի մը պիտի ունենաք, Օրի՛որդ։

—Ա՛հ, ըսաւ Ժանն անտարբերութեամբ։

—Մերունի պարոն մը է, պատասխանեցաւ վարձատուն, և հանդարտեան կշռուած սպայի մը երեւոյթը ունի, շարունակեց շատախօս դռնապանը։

Ժանն ցնցուեցաւ։

—Սպա՞յ մը, ըսաւ հայրը մեզ բերելով։

—Այո՛, Օրի՛որդ, և այս առաւիկ հոս կը գրուի, ինչպէս ըսաւ ինծի։

Ժանն իր սենեակը մտաւ մտախոհ երեւոյթով մը և այլ ևս չխորհեցաւ իր դրացիին վրայ։ Ուրիշ զգացում մը կը գրաւէր զինք, առանց իր գիտակցութեան։ Ժէրդանիսին ըսած էր որ կանուխ ելնելուն պատճառը յոսի սովորութենէ մը եւ կենալու համար էր, բայց ճշմարտութիւնը աւ էր որ Ժանն գիշերը քնացած չէր։

Պիտի ջանանք բացատրել այս անքնութեան պատճառը։

Ժանն 20 տարու էր և եռանդնալից ու հաւատաւոր հոգի մը և հասուն դատողութիւն մը ունէր։ Ժանն իր պատանութիւնը անցուցած էր մօրը քով,— իր միակ սէրը, և այն էակը որ բնականաբար պիտի խրատներ, իր վրայ պիտի կեդրոնացնէր անոր բոլոր խանդաղատանքը։ Մօրը մեռնելէն եւքը Ժանն իր խանդաղատանքին մէկ մասը կեդրոնացուցած էր Ժէրդանիսի վրայ,— այն ապաստարանին զոր Ժանն, իր ազնիւ սրտովը, շատ վեր կը նըկատէր ապաստարանի խնարհ դիրքէն։ Բայց այն առեն, առանց իր գիտակցութեանը, պարագութիւն մը ակամ էր փորուիլ աղջկան սիրտին մէջ, այն ճակատագրային անխուսափելի պարապութիւնը որ առաջ կուգայ քանամեայ կոյս հոգիի մը մէջ։ Օր մը խեղճ սրբուհին արթնցաւ խորհելով որ իր շուրջը էակ մը միայն կար զոր կը սիրէր, և այդ էակը թերեւս մեռնէր ու այն առեն մինակ պիտի մնար, ընդարձակ անապատի մը մէջ գտնուածի պէս, առանց բարեկամ ձեռք մը իր ձեռքը սեղմելու, առանց սրտի սիրտ մը իր օրորն հետ բարախելու։ Եւ այն առեն խորհեցաւ Ժանն որ թերեւս աշխարհի մէջ կար ապրելիս ու բարի անձ մը, անկուշտ հաւիներէ

ՁԿԱՆ ԻՐԼԻ ՊԷՏՔ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ ՄԸ

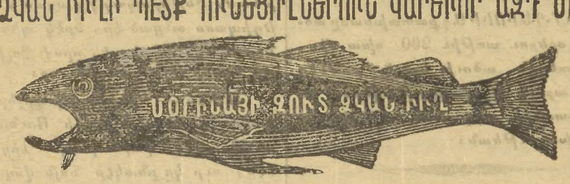

ԴԻՄԵԼ ԽԱԶԻԿ ՖԷՍՃԵԱՆԻ ԴԵՂԱՐԱՆԸ

Կ. Պոլիս, Մահմուտ Փաշա Պազի, «Յոզոյանցի»ին դէմ թիւ 261

Դեղարանս նկատելով որ՝ Պոլսոյ կարեւոր և կեդրոն մէկ տեղը գտնուելուն առթիւ, Մորինայի ձկան իւղի մասին եղած խնդրանքները հետզհետէ շատցած է, ասոր խնդրանքներուն և ի մասնաւորի Ազնիւ յանախորդացս գոհացում մը տալու և փոքր ինչ ծառայութիւն մը մատուցանելու համար, ուրեմն եմ այս անգամ յայտարարելու թէ՝ մասնաւոր յանձնարարութեան մը համաձայն բերել տուած ըլլալով Բէթէր-Մէոլլէրի Մորինայի ձկան իւղին առաջին տեսակը, ԱՌԱՆՑ ՀՈՏԻ կը ծախսի Դեղարանս՝ թէ՝ մասնաւոր չիներու մէջ և թէ քաղաք, ամէնէն փափկակազմ ստամոքսի համար իսկ խիստ ախորժելի ըլլալով, թէ՝ մեծերու և թէ՝ ոկարակազմ պզտիկ աղայոց։ Ուստի ամէն անոնք՝ որոնք կը փափաքին խմել թէ՝ ածան և թէ առանց հոտի զուտ և անխարդախ ձկան իւղ, թող հաճին դիմել դեղարանս, զէթ մէկ անգամուան փորձով մը ստուգելու մեր խօսքերուն ճշդութիւնը։

Դեղարանս այս առթիւ եւս նկատելով որ քիչ ժամանակուան մէջ պատիւը ունեցաւ իրազէտ գնահատիլ արդոյ հասարակութիւնէն, որմէ քաջալերուելով պէտքը կը զգայ իր ուղղութիւնը և նպատակը կրկին ներկայացնել հանրութեան։

ՆՊԱՏԱԿ.—Գոհ ձգել յանախորդները միշտ՝ դեղերու թարմութեամբ, դեղագրերու արագ և ճշդապահ պատրաստութեամբ, գներու չափաւորութեամբ և արուեստին խղճամիտ գործադրութեամբ։

ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ.— Մաքրութիւն, ապանեխման դրութիւն և պարկեշտութիւն դեղարանիս սկզբունք եղած են միշտ։

Ներսպական տան մը հետ ալ բանակցած ըլլալով, ամէն շաբթու Զուիցերիական թարմ պատուաստի թիւպեր (սեր գալեմի) կը հասնին բօսթայով։

Ցիշենք նաեւ ամէն օր Դեղարան յանախող Հայ և օտարազգի բժիշկներէն մասնաւորաբար ծանօթ Բժիշկ ԱԼԼԱՀՎԷՐՏԻ Էֆ.՝ որ ամէն Գշ. Երեք. օրեր ժամը 8—11 իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ իրեն ծանօթ փորձառութեամբ և մասնագիտութեամբ, դեղարանիս մասնաւոր դարմանարանը։

ԴԵՂԱՐԱՆՍ ՈՒՆԻ ՆԱԵՒ ԳԻՇԵՐԱՑԻՆ ՍՊԱՍ 50—29

ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՉԵԱՆ

ՄԱՆԱՊԷՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ

ԵՒ.

ՄԵԿՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱԴՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

Կ'ուզէք հարսնիքներնուդ փայլը աւելցնել, գեղատիպ «էֆէ» մը տալ մոմերուն, դիմեցէք ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՉԵԱՆԻ վաճառատունը, ուր բացի պատրաստ գտնուած մոմերէ կը զարդարուին նաև մեծ խնամով վերջին նորաձեւութեամբ ճաշակաւոր մոմեր, անմրցելի ժան գիներով։ Կը գտնուին նաև հոն հարսի կիրուանա, քողք, քողքի սնուցկ, զարդարուած կողով, ծաղիկ, փեռաւ, եւն. եւն. եւն.։

Փութացէ՛ք, հարսնիքի Տէրեր, այցելել անգամ մը Նշան Զամիչեանի հարսանեկան մոմերու հոս վաճառատունը, ուր ոչ միայն ձեր ճաշակը, այլ նաև ձեր քսակն ալ գոհացում պիտի գտնէ։

ՍԵԱՎ ՏԵՂ ՉԵՐԹԱՔ

ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՉԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Բամանբօ խանի տակ, թիւ 86 27—50

ՈՒԷՍԴԸՐՆ

ԲԱՐԼԱՄԷՆԹՆԵՐՆ ԳԱՐԱԲԸ ՄԱԽՍՈՒՍԵԼԻ ԹՕՐՈՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՐՍՏ

1851Տէ ԹԷՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄ Ֆ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ԻՆԿԻԼԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՒ ԱՍԸ

Թաղմին օլունան զիյանլարդն մէճմուի	ինկ. վրա 6,000,000
Մէվճմուտ ագէէ վէ հասըլաթը սէնէվիյէ	» » 1,250,000
Քեսմիլէն Թէէմիյէ օլունմուշ սերմայէ	» » 410,000

Թուրքիա շիւպէսինին միւտիրի ումմումի. ԳԱՒՈՒԻԿ ԱԱՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ ԻԹԹԱՆՊՕԼ, Սուլթան Համամ, Գոբրդը օղլու Խան Ն՝ 43։

Թաշրբլարտա իշկիվարտ վէ միւթէպէր սէնէթլէր արտնըլմագտա տրբ։

ԻՒԹԱՐ.— Շէկերիմդին էն մատրուֆ ֆրանսզ վէ Ալման գումբանիալարդն սերմայէսի հասըլաթներն նիսպէթէն 100 % օլաուղը հալէ Ուէսթբրդնի 125 % տիր։ Իլթէ պու հագիգաթ Ուէսթբրդն բագիպլէրինէ թէվկիֆիւգ իթթիմէյէ էն պէօյիւք թէէմինաթ տրբ։ 10—8

ԱՌԻԹԷՆ ՕԳՈՒՏ ՔԱՂԵԼ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԷՐՃԱՅԻ

ԱՊԱՌԻԿ ԵՒ ԿԱՆԽԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Գոնիաբեղէնեղեղու, ամէն տեսակ կաճ կարասիներու եւ ամէնէն նորաձեւ հագուստներու, եւ այլն

Պատիւ ունինք ծանուցանել պատուարժան հասարակութեան թէ՝ մեր վաճառատանց ապրանքներուն տեսակները աւելի ճոխացնելու ու մեր յարգելի յանախորդաց ամէն գոհացում տալու նպատակաւ, ոսկերչութեան վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանքներէ զատ կիներու և այրերու համար՝ և մեծ ու փոքր ամէն տարիքի յատուկ զգեստեղէններու, ճերմակեղէններու և (Թուհաֆիէ) ու միանգամայն ամէն տեսակ առաջնակարգ կարասիներու (ձեղունի լամբաներ, ափիսէներ և այլն) ճոխ մթերանց մը հաստատած ենք, խիստ դիւրամատչելի գիներով և կանխիկ ու ապառիկ պայմաններով,

Արդ կը խնդրուի մեր համակրելի յանախորդներէն, որ բարեհաճին դիմել վերոյիշեալ վաճառատունները, ուրկէ անտարակոյս անհնձ գոհունակութեամբ պիտի մեկնին։

ՎՃԱՐՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

1. Ապառիկ գնողներու համար հարիւրին 20 կանխիկ և մնացեալ գումարին հարիւրին 5 չաբաթական վճարմամբ։

2. Կանխիկ գնողներու համար հարիւրին 5 զեղչ.

3. Կանխիկ ծախուած ապրանքներէն միմիայն ադամանդեայ գոհարեղէնները երբ գործածուած բայց անվնաս մնացած ըլլան՝ հարիւրին 10 զեղչով, իսկ ապառիկ ծախուած և անվնաս մնացած միմիայն ադամանդեայ գոհարեղէններէ ալ հարիւրին 15 զեղչով ետ կ'առնուին։

ՄԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՑ

6. Դ. Շաբաթական վճարմանց համար հաւատիչներ ընդմիաս պատրաստեցին։

Մեծ Շուկայ, Ոսկերչաց Փողոց թիւ 13, Կ. Պոլիս 2-50

ՀԱԶԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

ՀԱԳԴԷՍԻ ԵՒ ԷՖԻԼԻՄԻ ԽԱՑԵՂԱՆԸ

Ներսպայէն ներածուած խայծղանի ջուրերուն ամէնէն նախամեծարը, այս խայծղանը, որ Ցունատանի Արուեստից Ցուցահանդէսէն արժանիքի արծաթ չքանչանի արժանացած է։ Անուշահամ է և բնաւ ստամոքսը չխանգարեր։ Օսմանեան երեւելի բժիշկներու գնահատման արժանացած է, և մասնաւորապէս յանձնարարուած է հանգուցեալ Տօքթ. Խորասանճեան էֆէնտիէ։ Այս խայծղանը եթէ սուրճի գդալով մը խմուելիք ջուրին խառնուելով խմուի, ամէն կարգի տարփոխիկ հիւանդութեանց դէմ կը պայպանէ մարդը։

Աբգաքէս կը բուժէ հազը, հարբուխը, կարգի ինչուած քները, պոռնկիթը, դժուարաշնչութիւնը, թոքախտի սկզբնաւորութիւնը, մորթի հիւանդութիւնները և ծննդական գործարաններու անհանգստութիւնը։

Կը ծախսուի Մայրաքաղաքիս ամէն մեծ մեծ դեղարաններու և դեղի մթերանոցներուն մէջ։ Կ. Պոլսոյ համար գինն է 5 դահեկան։ 2—50

ՊԷԼ ՍՕՂՈՒԻԳԼԸՂԸՆԸՆ

ԹԷՏԱՎԻ ԳԱԲԻՍԻ

Տօգթօր Էվլանպիոնի Էվրօփատա իբա իթթիկի սոն սէյեռհաթնատ թաչամ եէնի մուվաֆֆագիյէթլէր էլտէ իթմիշ օլմազլա մուսիպլէյի տախիլէն միտէի վէ պէսպրէքլէրի իզնաֆ իսէ-ճէք աղը իլանլար էվրմէքտիկին պիր հաֆթա զարֆրնատ պէլ սօղուգլըղընը գաթէէն թէտավի իտէր. թէէտուիւա իսէնլէրէն իւերթը թէտավի խասթլըգ քեսմիլէն միւռէֆի օլուգատան ոսնրա ալընը։

Ղայէթ եէնի վէ էվրօփատա թաթպիգ օլընան սոն ուսուլ իլէ ֆրէնկի խասթալըղընը մուվաֆֆագիյեթը թամ իլէ թէտավի էտէր. հէր կիւն սապֆ աէօրթաէն օնա գատար կալաթատա, Սանտրգճըլարտա Դարագաչ Օթելինին գարշուսընտա լամպանը տիւքքանընընն իւզէրինա 97 նումէրօրը քէնտի թէտավիխանէսինէ պուլունուր։ 40—21

ԹԱՔԹԱՐՈՒՆԵԱՆ ԹԷՐԶԻ ՅԱԿՈԲ

Մանսուա Բաշատա Մանասթիր խանընատա 32 նումէրօիլէ մուրաքքամ օտատա օրմարլամա էլպիսէ իլէ մէշղուլ օլուպ, վաղթին կիտիլինէ մուվաֆֆագ սուրէթ-թէ պիլմիլի էլպիսէ եարտրը կպի, պալլճա տիւյին էլպիսէէրի վէ սիր քոսափիմէրի սէօզ վէրտիկի կիւն վէ սապֆատա սէպամ իլէ հաղրը իտէր։ Թիւճարան եաղճըլարը իլէ վէ սիր առատիլարընա հաֆթալըգ իլէ տախի էլպիսէ եարտր. պու խուսուս թէյրիֆ իտէէգ զէվաթրն մութլագ սուրէթատ հօղնուտիյէթինի մուճիպ օլճաղընատան իլանը մէշգիւրէ իպթիտար օլունմուշ տրբ։ 50—18

ՁԵՐՄԱԿ ԵՒ ԱՌՈՂՋ ԱԿՌԱՆԵՐ

Եթէ կ'ուզէք ազատ մնալ չատ մը հիւանդութիւններէ որոնք բերնի միջոցաւ կ'փոխանցուին, եթէ կ'ուզէք ունենալ ճերմակ և առողջ ակռաներ, եթէ կ'ուզէք ապահովել ձեր բերանին, լինտերուն ու ակռաներուն առողջութիւնը, եթէ կ'ուզէք որ ձեր ակռաները չփտին ու փտել սկսածներն ալ բժշկուին, գործածեցէ՛ք

ՍՈՒԼԱԳԻ ՊԷՆԷՏԻՔԹԻՆ

ՕԶԵԱՐԱԿԸ, ՓՈՇԻՆ ԿԱՄ ԽՄՈՐԸ

որ Բասդէօրեան դրութեամբ պատրաստուած անուշահամ և հականեխական է,

լինտերուն մէջի միքրոբները կը ջնջէ, բերնին գարշահոտութիւնը կը բուժէ, կակորդին ու խռչափողին թարախալից նիւթերն ու բորբոքումները կ'անհետացնէ։ Ամէնէն սատիկ ակռայի ցաւն իսկոյն կը հանդարտի Սուլաֆ Գէճ։ ծիքիթնի մէջ Քրիստոսի կոտոր մը բամբակով։

Բարիզի 1900ի Արուեստահանդէսին մէջ, ուր աշխարհի բոլոր ակռայի դեղերը ներկայացուած էին, Սուլագի Պէնէտիքթեան հարց այս ակռայի դեղերը անման հռչակուեցան, և այս կարեւոր Վարչութեան Տնօրէնը արուեստահանդէսին ժիւրիի անդամ անուանուելով, գերազանցապէս նուիրագործուեցաւ համբաւն այս արտադրութեան։ 26—3

ՅԵՆՔԵՐՈՒ ՅԱՏՈՒԿ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԱԹ ՆԵՐԿԵՐ

National Wall coating & Lythite

Աժան, լուսաւոր, հոտ չունին, տուէքկը չօրնան, վրայ չեն ելներ, գոյներնին չեն նեսեր, ջուրի եւ անձրեւի կը դիմանան, եւն. եւն.

Պատանայի ներկերուն իւրաքանչիւր քառ. արշէնը 10—15 փարա
Ներսի և դուրսի » » » » 20—30 »

Տեղւոյս ամէն կողմի Պատ. յանախորդաց դիւրութեան համար վաճառատունս պատրաստ է սոյն գներով իր վրայ առնել ամէն գործ, թէ՝ ճերկեն և թէ գործաւորդչէքն մէջն ըլլալով։

Կարեւորութիւն մի տաք կարգ մը վարպետներու կամ ներկարարներու անպատասխանին, որոնք անձնական տաներու նկատմամբ մանաւանդ հակառակ են չատ մը օգտակար նորութիւններու.— Այլ հաճեցէք դիմել

Կ. Պոլիս, Ալաճա Համամ, Պագրբրլար թիւ 26 Դ. ԱՇԷՄԵԱՆԻ և նմանօրինակներու խանութներ ստանալ ուզուած քանակութեամբ։ — Դաւառներ Գործակալներու պէտք կայ, դիւրամատչելի պայմաններով։ 20—8

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ԲԵՐԱ, ՄԵԾ ՌԱՐՄԱՌ-ԴՈՒԱՐՈՒ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 6

ՀԻՒԱՆԴ ԿԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

50—28

ԳԱԲԻԼԻՆ

ՄԱՀԱԼԸ ՖԻՐՈՒԻԹԸ ՍԻՐԲԷՃԻՏԷ

ԷԱՁԽԽԱՆԷԻ ԹԻԻՐՔԻՈԷ

Գաբիլին կիւզել գօգուլը մէջտա թէֆիւն պիր Թօզ օլուպ, գըլլարընը ալթընտաքի հիւսի թէմիզլէր, սայլարը հէմ եումուշթիր, հէմ տէ գուվէթլէնտիրիր, գըլլարընը արարընտաքի գուրուճգպարը, պայտաքի քէբէքլէրի հարլը քէչէլէ վէ սէրկէլէրի մասվ իտէր. Թէնլիքէսիզլիկի թէէմին իսիլմիշ տիր։

ԻԾՁԱՀԱԹ.— Ինսան տահմա էլլէրինի, այագլարընը, եիւզինի, հասրլը վիճուտրնդն պայլըճա ագամնընը երգաեուպ թէթիր էլլէտիկի հալտէ էքսէրիա պայրնը երգամաղը իհմալ իտէր. հալպուքի հրֆզ իտա արհէէ նօգթի նազարընտան պայրն թէթիրի ազամ պէտէնին ագամը սահրէսի գատար միւհիմմ տիր։

Ֆիլհագիգա գըլլար, սայլար հավամ նէսիմի տէրունինէ պուլընան միքրոպլարը թօզլարը օրատտա սագլամաղա պիր վարթա տրբ։

Զինքի ճիլտին թէնէֆֆիւսի վասրթասրյա պէչիրէնին իւզէրինէ ղայրը թաղի մուզիր պիր թագմ մատտէլէր հուսուլէ կէլիր քի մէվատտար մէզքիրէ պիլտիրէ գայընտրրը։ գաչընմագ իսէ ղըմըզրլըգ վէ անը միլթէագգըպ պիր թագմ եարալար, քէրէքլէր, գապուգը եարալարն հուսուլընա պատի օլուուղը կիպի պայրն վագթընատ էվվէլ չէպլագ գալմարնա սէպպ օլար։ «Գաբիլին» իսէ պէրվէնէր պալա թատատտ օլունան մաղարրաթլարը պէր թարաֆ իթթիքաէն պայգա սայլարը տաիմա գուվվէթլէնտիրիր վէ եումուշագ թատթար վէ իսթիմալը օրատտ թէրաքքիմ վէ թէվազզու իտէն մէվատտը մաղարրա վէ թապիրէեի ատֆ էլլեր։

Մէքթէպէ կիտէն չօճուգլարընն պալարընը հաֆթատտ իքի՝ էլի իւչ ատֆա պուսընընա թէթիր իտէն վալիտէլէր չօճուգլարընն նէգաֆէթինէն միւթերիհ օլապիլիրլեր։ ԳԱԲԻԼԻՆ մաղարրաթ վիրմէյէէգ մէվատտան իսթիհալ օլունտրը ճիհէթլէ սայլարը եումուշարթը։ գուվվէթլէնտիրիր։

ՍՈՒՐԲԷԹ ԻՍԹԻՄԱԼԻ

Եարբմ լիթրա սուլը գայնթարգտան սոնրա գուվթուտաքի «գաբիլին»ի տէրունինէ վագ իլէ էրիհինճէյէ գատարալի հալէ թէրք էլլէմէլի։ պալ երգամաղա սալիհ պիր հալէ կէլինճէ, եանի ըլգգ օլընճա պայր երգամալը վէ կիւզէլճէ օվամալը, ֆգաթ պայը տալա գուրութմայարագ սայլար արարընտա գալան մայրն սայլար թարաֆընան պէլիհ օլունմասընա զայրէթ էլլէմէլի տիր։ էկէր մայիսէն պիր մզգատար ֆգալա գալուրսա անը պայգա տէֆա իլիւն սագլամալը վէ ազանգգ ըլգարագ ինթիմալ էլլէմէլի տիր։

Էկէր արթմասը արզու օլունմազսա օ զէման 125 կրամ սուլը գայնատուպ «գաբիլին»ին տէօրթաէ պիրինի երիթմէլի։ 20—4

ՍԲՐԱՃԱՆ, ՁԻՊԱՆԸ

ԵՒ

ԱՐԵԱՆ ԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

բուժելու համար կը յանձնարարենք այս հիւանդութենէ տառապողներուն Պէրթէզի ամենաընտիր ՁԿԱՆ ԻՐԼԸ։ Պէրթէզի ձկան իւղը աշխարհի ձկան իւղերուն ամէնէն գերազանցը և օրինը մաքրելու միակ դեղն է, որ առանց հետք ձգելու և առանց նեղութիւն պատճառելու վիրջկանաքաղէ կը բուժէ այն ամէն հիւանդութիւնները որոնք արեան ապականութենէն առաջ կուգան, զոր օրինակ, սրտաճաք, քոր չիպաքը, տղոց երեսի և գլխու վերքերը, տղոց ոսկեթաթերութիւնը ու ճոգածութիւնը, անարիւնութիւնը, ինչպէս նաև հինցած րամատիզմը և պրօնխիտը, իլուսանքն ու կուրծքի հիւանդութիւնները։ Պէրթէզի ձկան իւղը մասնաւորապէս կը յանձնարարուի այն տղոց որոնք պէտք ունին արիւնը մաքրող և զօրացնող դեղի մը։

Բարիզի Բժշկական Ակադեմին միմիայն Պէրթէզի ձկան իւղը ընդունած ու վստահաբար գործածել յանձնարարած է հանրութեան։ Ամէն մեծ դեղարաններու և մթերանոցներու մէջ կը ծախսի։ Ընդհանուր մթերանոցն է Maison L. Frere 19, rue Jacob Paris։ Խարդախուած չգնելու համար արուակներուն վրայ պէտք է փնտռել Berthé անունը։

Կուրծքի հիւանդութեանց և յատուկ հարբուխ ունեցողներուն համար կը յանձնարարուի Պէրթէզի ԲՐԷՕՔՈՎ ՁԿԱՆ ԻՐԼԸ։ 18—4

Ալիւէ Դէպարթէք ճէլիւէսի տարբէսի վէ Իսկիշատար վէ Պէյողլու մասքէ մէսի մէվմիրի բասուանճըլըգտարըլա չէրպէճիլիք վէ էթմէքճիլիք վէ սուճրլըգ վէ սիմիթճիլիքլէրինին միատէթը էլլամիյէլերի սէնէի հալիյէ չատպթը նիհայէթինատ միւնագասա օլաճաղնա մէպի թարիխը իլանան իթիպարէն ճուսատա վէ բազարատան մատտա հէր կիւն պունլարըն միւզայէսինէ աէվամ իլէ քանանը սանինին 12ինճի չարշէնպէհ կիւնիւ գարարը մուվազգաթը իթա օլունուպ 19ընճը չարշէնպէհ կիւնիւ տատի եիւզատ պէլ զամմ գապալիյէ իհալէի գաթիլէսի իբրա գըլըճաճաղընատան, թալիպ պուլընան վէ չէրթիթինի անլատագ իսթէյէնլէրին էյնատը մէզգիրէտէն մատտա կիւնլէրատ սատթ 6 պուլուգատա թէէմինաթ ազէլէրինի համիլէն մուհատպ վէ էնճիմէն իտարէի Ալիւէ միւրաճաաթ էլլէմէլերի իլան օլունար։

4 քանանը սանի 320

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Գալիս, Պանչէ Դաբու, Գիճ Գիր Ջեճէի դիմաց

Կատարեալ դարմանում ամէն տեսակ փտած ակռաներու, և նմանատանդ կը գտնուին արհեստական ակռաներ բնական գեղեցկութեամբ։

Ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իզմիրլիճ, իր քնակարանը։ Եւ ամէն օր 5—11 դիմել Գալիս Գաճէ Դաբու, Գիճ-Գիր-Ջէչիճի դիմաց։

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

50—25

ՅԷՐ ԵՒ ՅՆՕՐԷՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ